

URANTIALANE

EESTI URANTIA ASSOTSIATSIOONI AJAKIRI 10/KEVAD-SÜGIS 2005

- Urantia raamatu lugemine kui mõtlemise kool (järg) – *Jeffrey Wattles*
- Elufilosoofia – *Jeffrey Wattles*
- Teadus Urantia raamatus (järg)
- Vasturääkivused või loovad pinged Urantia raamatus? – *Jeffrey Wattles*
- Urantia raamat ja inimlikud allikad – *Jeffrey Wattles*
- Palve kui vahend, palve vale kasutamine ja väärtõlgendus – *Mare-Ann Perkmann*
- Õnn, pettumus ja tõde – *Tiiu Mölder*
- Inimese vaimsed arenguastmed ja selle sotsiaalsed aspektid – *Peep Sõber*

*"Uskumus jõuab usu tasemele, kui see motiveerib elu ja kujundab eluviisi.
Õpetuse aktsepteerimine tõesena ei ole usk, see on vaid uskumus."*

URANTIA RAAMAT

Selles ajakirja numbris avaldame mõneti tavatut materjali. Urantia raamatu teadusosast on prohvetlike, oma ajast ette jõudnud arusaamade kõrval leitud ka tänapäeva seisukohalt aegunud ja ekslikke andmeid. Miks me seda avaldame? Meie lugejate organisatsiooni praegune juhtkond leiab, et raamatut tuleks põhjalikult ja ausalt tundma õppida, välistamata seejuures ka ilmseid vastuolusid nüüdisaegse teadusega.

Me teame, et raamatu autoritel ei olnud kavatsust teadust edendada, nad vaid vastasid Foorumil esitatud küsimustele ja andsid põhjalikke vastuseid paljudes valdkondades. Põhjuseid, miks selline ekslik materjal raamatusse on võetud, võib leida mitmeid. Autorid ise viitavad ilmutuslikele piirangutele. Nende sõnul peab iga planeedi teadus ise omal jõul edenema. Urantia raamatut ei avaldatud teadusraamatuna. Ega teadlased saagi oma töödes tugineda ilmutustele. Parimal juhul võivad ilmutused pakkuda teadusele uusi ideid ja arusaamu, nende kehtivust tuleb aga ikkagi teadusuuringutega kinnitada.

Meie organisatsioon ei jaga kindlasti nende lugejate arvamust, kes tahaksid teaduse seisukohad UR autoriteetsusele tuginedes ümber lükata. Kuid me ei soovi ka kellelegi ette kirjutada, kuidas peaks UR õpetustesse suhtuma. Urantia raamat ei ole täiuslik ega eksimatu (seda väidavad ka autorid), vastupidist võivad kinnitada vaid silmaklappidega fundamentalistid. Paraku teevad just sellised inimesed (tihti küll tahtmatult) uute tõdede levikule korvamatut kahju.

Kõigele vaatamata väärib imetlust, et raamat nii ulatuslikult oma ajast ette jõudnud teadusseisukohti sisaldab. Kas me võime midagi analoogset kusagilt mujalt leida? Minu teada mitte.

Viimasel ajal on tehtud kaks tähelepanuväärset avastust, millest me pole veel jõudnud kirjutada. Esimene neist tehti UR lugejate finantsabiga Küprose lähedal merepõhja uurides. 1,5 km sügavuselt merepõhjast leiti 3 km pikkune müür, mis ristub täisnurkselt teise müüriga, ja palju muud muistsele inimtegevusele viitavat. Sellest valmib peagi televisioonis näitamiseks mõeldud dokumentaalfilm. Teine avastus kuulub Ameerika astronoomidele, kes teatasid 10. Päikesesüsteemi planeedi leidmisest. Meenutame, et Urantia raamatu andmetel peaks neid praegu kokku olema 11.

Seega, kogu Urantia raamatu teksti pole vaja valmiskujul lõpliku tõena omaks võtta. Töö selle kallal võimaldab aga meil endil areneda.

Peep Sõber

URANTIA RAAMATU LUGEMINE KUI MÕTLEMISE KOOL

(ALGUS URANTIALASES NR 9)

JEFFREY WATTLES, USA

III. VAIMNE INTUITSIOON, ARUTLUS JA TARKUS

i. Igasuguse vaimse tõe usutaipamine illustreerib vaimse intuitsiooni tegutsemist

ii. Vaimne arutus: suur eeskuju, mida me peame siin püüdlema

“Kuigi Päevist Vanad on selgelt ilma jäetud kõrgemate Meistervaimude ja alamate Loojate-Poegade isiklikust juuresolekust, on nende käsutuses ometi elusolendid, kes on häälestatud peegelduva täiuse ja lõpliku täpsuse kosmilistele mehhanismidele, mille kaudu nad saavad rõõmu tunda kõigi nende ülevate olendite peegeldavast juuresolekust, kelle isiklikust juuresolekust nad on ilma jäetud. Nende vahendite ja teiste teile tundmatute vahendite kaudu väljendub superuniversumite peakeskustes Jumala potentsiaalne juuresolek.

Päevist vanad suudavad oivaliselt Isa tahet kindlaks teha sel teel, et võrrutavad ülalt tulevat Vaimu häälesähvatust alt tulevate Miikaeli häälesähvatustega. Selliselt saavad nad eksimatu kindlusega arvestada Isa tahet kohalike universumite haldusajade suhtes” [28:4, 309.3-4].

iii. Tarkus

“*Filosoofia Hing*. Need imelised õpetajad on samuti kinnistatud Tarkuse Täiustajate juurde ja kui neid ei ole mujale suunatud, siis jäävad nad koondvalt sünkroonseks Paradiisis elavate filosoofiameistritega. Kujutlege, et astute nagu hiiglasliku elava peegli ette, kuid selle asemel et näha oma piiritletud ja ainelise mina kujutist, tajute jumalikkuse tarkuse ja paradiisi filosoofia peegeldust. Ja kui muutub vajalikuks seda täiuse filosoofiat “kehastada”, seda selliselt lahjendada, et alamate maailmade alamad rahvad saaksid seda praktikas rakendada ja endasse liita, siis tarvitseb neil elavatel peeglitel ainult pöörata oma näod allapoole, et peegeldada mõne teise maailma või universumi nõudeid ja vajadusi” [28:5, 311.3].

“Ent kuldreegli kõrgeim teostumine ja kõige tõelisem tõlgendamine seisneb teadlikolemises selle jumaliku deklaratsiooni kestva ja elava reaalsuse tõe vaimust. Selle kõikse suhte reegli tõeline kosmiline tähendus ilmneb ainult selle vaimses teostumises, käitumiseseaduse tõlgendamises **Poja vaimu poolt sureliku inimese hinge sisimas elavale Isa vaimule**. Kui need vaimust juhitud surelikud mõistavad kuldreegli tõelist tähendust, täituvad nad ülevoolavalt kindlustundega oma kodanikustaatus üle sõbralikus universumis, ja nende vaimureaalsuse ideaalid rahuldatakse vaid siis, kui nad armastavad oma kaaslast nii, nagu Jeesus meid kõiki armastas, ja see on Jumala armastuse teostumise reaalsus” [180:5, 1950.3].

Kolmas osa annab õppetunni ka oma loos *teadusliku meetodi* arengust. Me näeme Elukandjates (kes sponsoreerisid esimest üheksat kirja kolmandas osas) innukaid ja

süsteematilisi jälgijaid ja oivalisi ning esteetiliselt tundlikke ühendusepidajaid. Siin on omadused (mis on kogutud üle kogu raamatu) teaduse jaoks, mida me saame rakendada:

1. Usaldus inimliku mõistmisvõime vastu
2. Uuriv vaim ja soov probleeme lahendada
3. Keskendumine ja kannatlikkus
4. Hästi informeeritud ja hästi organiseeritud meel
5. Metoodiline lähenemine
6. Avatus värskete kosmilisele avastusele
7. Meeskonnatöö laiemate uurijateringiga
8. Inimlik tundlikkus inimrühmade kohta tehtavate teaduslike üldistuste piiride suhtes, saavutamaks sisekaemust isiksusesse
9. Julgus teha ebapopulaarset uuringut ja sellest rääkida
10. Alandlikkus – ei olda ülbe selle üle, kui taibatakse fakte või kui osatakse edukalt kasutada matemaatikat

Ehkki “ürginimene mõtles vaid siis, kui ta oli näljane” [68:2, 765.2], vähemalt oli ta mõtlemine eesmärgipärane. Primitiivses religioonis sisaldub kaks kõrgemat tendentsi, mille õitseng muudab selle religiooni enda iganenuks: need tendentsid on tõeline religioon ja teadus. Religioosse arengu varasemates faasides (kirjad 86 ja 87) rõhutatakse vajadust adekvaatsema teaduse järele, hilisemates kirjades (88 ja 89) vajadust adekvaatsema religiooni järele. Ebauusk ja maagia pingutused ennustada ning kontrollida heidavad varju teaduslikule ajastule [88:6, 972.6, 8].

“Elunähtuste uurimisel kaob inimesel varem või hiljem usk juhusesse, vedamisse ja nn. Õnnetusjuhtumitesse, asendudes usuga seaduse ja korra järgi toimivasse universumisse, kus kõigile tagajärgedele eelnevad kindlad põhjused. Nii asendub hirm elu ees elurõõmuga” [86:1, 952.1].

Lõik on märkimisväärne sellepolest, et omistab peamise rolli inimmeele hirmust vabastamise töös teadusele. Paljud populaarsed tänapäeva kirjanikud panevad selle saavutamise kogu raskuse religioonile.

“Loodusnähtuse niinimetatud depersonaliseerimisele on kulunud ajastuid ning see protsess pole nüüdki veel lõpule jõudnud. Ent tänu tõeliste põhjuste siirale, ausale ja kartma-tule otsingule ongi sündinud nüüdisaegne teadus ...” [81:2, 901.9].

Tuuakse sisse peamine mõiste – *teaduslik tegutsemine*. “Teaduslikud teadmised, mis viivad teaduslikule tegutsemisele, on ainus vahend nn juhuslike õnnetuste vastu” [86:7, 957.1]. Kuulutatakse *teadusliku meetodi* voorusi:

“Inimkond on liikumas maagialt edasi teaduse juurde mitte meditatsiooni ja mõistuse, vaid pigem pikaajaliste kogemuste kaudu, järk-järgult ja valulikult. Inimene on aste-astmelt tagurpidi tõesse astumas, alustades eksimusest, liikudes eksimuses edasi ja jõudes lõpuks tõe lävele. Alles teadusliku meetodika kujunemisega on ta näo ettepoole

pööranud. Ent ürginimene pidi kas katsetama või hukkuma” [88:4, 970.8].

“Pool maailmast haarab innukalt tõe valguse ja teaduslike avastuste faktide järele, teine pool aga kidub iidse ebausuga ja vaid väheke maskeerunud maagia embuses” [88:6, 973.2]. Ainult faktid ja tõe püüavad saavutada mõistmise täisvalgust ja ühinemist teaduslike otsingute valguse ja valgustatusega (vrd “Nüüdisaegse ühiskonna suur ebajärjekindlus seisneb selles, et armastust ülistatakse ja abielu idealiseeritakse, kuid mõlema põhjalikku uurimist ei kiideta heaks”) [83:7, 929.3].

Teaduslik teadmine on üks viieteistkümnest olulisest tsivilisatsiooni tegurist [81:6, 907.5-7]. Sellest sõltub materiaalne progress; “teadmistes peitub jõud”. “Teadus stabiliseerib ka filosoofiat vigade kõrvaldamise teel ja puhastab religiooni eelarvamuste hävitamisega.”

“Inimene kaldub uskuma seda, mida ta peab enda jaoks kõige paremaks; seda, mis vastab otseselt või kaudselt tema huvidele; omakasupüüdlikkus varjutab suures osas loogika” [86:2, 951.6; vrd. hoiatust avaliku arvamuse eest, 71:2, 802.1].

Inimintellekti on kujutatud kui deduktiivset süsteemi: “Sellesse suurde illusioonide ja teadmatuse maailma on surmahirm toppinud ürgrahvaste kõik hilisemad ebausud ja religioonid” [86:6, 955.8].

“Keel on inimese kõige suurem ja kasulikum mõtlemisvahend ...” [81:6, 908.7].

Pange tähele meelemadusi ja -tegutsemist, mis töötasid koos Vani kangelaslikus visaduses:

“Vaimne kaemus ja moraalne kindlus, mis võimaldasid Vanil universumivalitsusele nii vankumatult ustavaks jääda, tulenesid tema selgest mõtlemisest, targast arutlemisoskusest, loogilisest otsustusvõimest, siirast motivatsioonist, isetust eesmärgist, arukast ustavusest, kogemuslikust mälust, distsiplineeritud iseloomust ja tema isiksuse kõhklematust pühendumisest Paradiisis oleva Isa tahtele ja viisidele.

See seitse aastat ootamist oli südame läbikatsumise ja hinge distsiplineerimise aeg. Niisugused universumis esinevad kriisid näitavad meele määratud mõju vaimse valiku tegemisel. Haridusel, koolitusel ja kogemustel on oluline roll kõigi arenguliste moraalsete olendite tähtsate otsuste tegemisel. Ent sisimas elaval vaimul on täiesti võimalik astuda otse kontakti inimesiksuse otsustusvõimega, et volitada loodud-olendi täielikult pühendatud tahet sooritama hämmastavaid tegusid, mis väljendavad ustavat kuuletumist Paradiisis oleva Isa tahtele ja viisidele” [67:3, 756.7].

MÕTLEMISE ÕPPETUNNID NELJANDAS OSAS

Kõige lohutavamaid õpetusi mõtlemisest on kinnitus: “Kui teie enda meel ei teeni teid hästi, võite selle vahetada Jeesus Naatsaretlase meele vastu, kes teid alati hästi teenib” [48:6, 553.7]. Neljas osa annab meile pretsedenditu võimaluse tundma õppida Meistrit, arendada oma sõprust temaga ja tundma õppida tema meelt.

i. Terviklik isiksus

Kui ma peaksin esile tõstma ühtainsat mõtlemise õppetundi, oleks see järgmine:

“Jeesusel oli võime tõhusalt kõik oma meele, hinge ja keha jõud vahetult eesseisvate ülesannete täitmiseks kokku võtta. Ta suutis pühendada oma sügavate mõtetega meele ühele kindlale probleemile, mida ta lahendada soovis, ning see koos väsimatu kannatlikkusega võimaldas tal rahulikult taluda sureliku raske eksistentsi katsumusi – elada nii, nagu “näeks ta teda, kes on nähtamatu”” [127:3, 1400.7].

ii. Kuidas (mitte) saavutada edu tegutsemises

Jeesus ei tahtnud meid sukeldada enese-uurimise religiooni ja andis selle õppetunni alles pärast alandlikuks tegevat ebaõnnestumist; kuid selle õppetunni, mille tema andis negatiivsena, võib esitada ka positiivsel kujul.

“Teie püüded, mis nii täielikult läbi kukkusid, ei olnud puhtad. Te ei lähtunud jumalikust motiivist. Teie ideaal ei olnud vaimne. Teie püüdlus ei olnud altruistlik. Te ei tegutsenud armastusega ning teie siht ei olnud täita taevase Isa tahet” [158:6, 1748.5].

See õppetund laseb meil näha seda, mis on tavaliselt esitatud nagu lihtne (eesmärk) imekaunilt sõnastatud mõistesse, olles tulvil mõtetest, mida saame kasutada oma isiklikus arengus. Aeg-ajalt annab see raamat samasuguse oivalise avardumise. Me kuuleme sageli andestusest ja halastusest, kuid halastuse ja andestuse õppetunnid aitavad kõige paremini neid mõisteid avada [28:6, 315.2; 159:1, 1762]. Me kuuleme sageli ägedast reageerimisest probleemidele, kuid kosmilise vastupidavuse mõiste tuuakse esile progressiivsete suhtumiste esitamisel [26:5, 191.3]. Samamoodi nagu palve õppetunnid annavad mõtlemise praktika peakontseptsiooni praktiliste probleemide lahendamisel [91:9, 1002].

iii. Koguda informatsiooni ja korraldada teenimist

Et tänapäevase infotulvaga toime tulla, selleks pole midagi kasulikumat kui praktiline orientatsioon.

“Lapsena kogus ta tohutul hulgal teadmisi; noorukina ta sorteeris ja liigitas seda teavet ja viis selle omavahel kooskõlla ning nüüd, maailma täiskasvanud mehena, hakkas ta neid meeleprotsesse korrastama, et kasutada neid oma hilisemas õpetamis-, hoolekande- ja teenimistegevuses ...” [127:6, 1405.6].

iv. Õppida pingsalt

Kapernauma sünagoogis leidis ta kirstudest palju uusi raamatuid ja veetis vähemalt viis öhtut nädalas pingsalt õppides [129:1, 1420.6]. Kui nad sel viisil viivitasid enne teele asumist, et aktiivselt avalikult jutlustada, veetsid Jeesus ja seitse jüngrit kaks öhtut iga nädal sünagoogis heebrea käsikirju tundma õppides [137:7, 1535.6]. Kas meie õpperühmad jõuavad siin esitatud standardini?

v. Viia meel tasakaalu

Sügavat filosoofiat tuleks leevendada rütmilise luulega.

“Palve on ennastmeenutav – ülev mõtlemine; palveldamine on eneseunustamine – mõtlemisülene” [143:7, 1616.5,9].

vi. Valiku meelearn

Universumi moraalsed väärtused muutvad intellektuaalseteks omanditeks sureliku meelega kolme põhilist otsustust ehk valikut praktiseerides:

1. Otsustamine enda üle – moraalne valik.
2. Sotsiaalne otsustusvõime – eetiline valik.
3. Otsustamine Jumala üle – religioosne valik. [196:3, 2094:10–13.]

Eeldatavasti peaks moraalsus olema seotud kellegi isiklike standarditega, sel ajal kui eetika on nende standardite rakendamine rühmade ja institutsioonide kontekstis.

vii. Suurteks otsusteks valmistumine ja nende tegemine

Olles saavutanud täieliku pühendumise, olles formaalselt alanud oma avalikku teenimist, tõmbub Jeesus kõrvale, et sõnastada suured otsustused, mis korraldavad tema teenistust.

“Mõelnud läbi üldise kava oma programmi koordineerimiseks Johannese algatatud liikumisega, tuletas Jeesus kõigepealt meelde Immanueli juhiseid ...

[See] oli aeg mõtiskleda kogu Urantial annetumise sündmusterikka ja mitmekesise elujärgu üle ja edasise hoolekande hoolikaks kavandamiseks, mis teeniks seda maailma kõige paremini ning annaks oma panuse ka kõigi teiste mässi tõttu eraldatud sfääride olukorra parandamiseks. Jeesus mõtiskles inimelu kogu arenguloo üle Urantial, alates Andoni ja Fonta aegadest kuni Aadama üleastumiseni ning edasi Saalemi Melkisedeki hoolekandeni” [136:4, 1514.3, 6].

Me teeme hästi, kui vaatame üle epohhilise ilmutuse ajaloo edusammud ja läbikukkumised meie planeedil, et õppida igast õppetunnist, juhtimaks viienda epohhilise ilmutuse käsitlemist (http://www.personal.kent.edu/~jwattles/share_ub.htm).

viii. Suurte otsuste saavutamisele järgnev spontaansus

Mõtlemise ideaal ei ole ringikõndimine ja kogu aeg mõtlemine. Me võime olla siis liiga ametis mõtlemisega. Pigem on ideaal spontaansus, mis voolab innukast olevikuteadlikkusest ühenduses sügavate ja tõeste töötustega nagu need, mis on väljendatud Jeesuse suurtes otsustes.

“Enamiku tõeliselt tähtsaid asju ütles või tegi Jeesus vaid juhuslikult, “möödamannes”. Meistri maises hoolekandes oli väga vähe ametlikkust, planeeritust või etteavatsetust. Ta jagas läbi elu rännates tervist ja puistas laiali õnne lahkelt ja loomulikult. Oli sõna-sõnalt õige: “Ta käis ringi heategusid tehes” [171:7, 1875.4].

ix. Filosoofia õppetunnid

Kui keegi hakkab uuesti määratlema selle raamatu filosoofilisi õpetusi, siis pole sellel ainel (õnnelikku) lõppu. Kuid ometi võib ära märkida mõnda filosoofilist peatükki neljandas osas: Kõnelus reaalsusest [130:4, 1433–36]; Tõde ja usk [1323, 1459-60]; Arutlus meelest [133:7, 1479-80]; Elureegel [147:4, 1650-51]; Materialism ja materialismi haavatavus [195:6-7; 2076-80].

x. Seostumine erinevate meeletüüpidega

“Te ei pea nägema ega tundma ega isegi mõtlema ühtmoodi, et *vaimsest sarnased olla*” [141:5, 1591.6].

“Iga apostlist õpetaja õpetas kuningriigi evangeeliumi oma vaatepunktist. Nad ei püüdnudki õpetada täpselt ühtmoodi; teoloogilised doktriinid ei olnud standardselt ega dogmaatiliselt sõnastatud. Ehkki nad kõik õpetasid *sama tõde*, tõlgendas iga apostel Meistri õpetust omal viisil.

Ja Jeesus toetas seda erinevate isiklike kogemuste esitamist kuningriigi asjadest, kooskõlastades ja harmoneerides paljusid lahknevaid vaatenurki evangeeliumile alati oma iganädalastes küsimustetundides” [148:1, 1658.1].

“Teises Geneetsaretis veedetud õhtul rääkis Meister apostlitele uuesti mõistujuttu külvajast ja lisis järgmised sõnad: “Nagu näete, mu lapsed, on mõju inimitunnetele mööduv ja igati pettumust valmistav; ainult inimese mõistusele tuginemine on samuti tühi ja viljatu tegevus; ainult pöördudes inimmeeles elava vaimu poole võite loota, et saavutate kestvat edu ja neid inimloomuse imelisi muundumisi, mis peagi kannavad külluses ehtsaid vaimuvilju kõigi nende igapäevaelus, kes selliselt päästetakse kahtluste pimedusest vaimust sündimisega usu valgusesse – taevariiki.”

Jeesus õpetas kasutama emotsioone kui viisi intellekti tähelepanu köita ja koondada. Ta nimetas selliselt äratatud ja ergutatud meelt hinge väravaks, hinges elab aga see inimese vaimne olemus, mis peab tõe ära tundma ja reageerima evangeeliumi vaimsele kutsele, et inimloomuses saaksid toimuda püsivad muutused” [152:, 1705.3–4]

“Austage alati inimese isiksust. Õiglast üritust ei saa kunagi jõuga edendada, vaimseid võite võib saavutada ainult vaimujõuga. See aineliste mõjude kasutamise keeld kehtib nii füüsilise kui ka psüühilise jõu suhtes. Mehi ja naisi ei saa sundida kuningriiki astuma vastuvaidlematute argumentide ja vaimse üleolekuga. Inimese meelt ei saa loogika raskuse alla suruda ega kavala ilukõnega ümber veenda. Emotsioonide tähtsust inimotsuseid mõjutava tegurina ei saa küll täiesti arvestamata jätta, kuid nende õpetustes, kes soovivad kuningriigi üritust edasi viia, ei saa neile ka otseselt toetuda. Toetuge otseselt jumalikule vaimule, kes elab inimmeeles. Ärge rõhke hirmule, kaastundele ega puht tunnetele. Olge inimeste poole pöördudes aus; kontrollige ennast ja olge vaashoitud; austage oma õpilaste isiksust. Pidage meeles, mis ma teile olen öelnud: Vaata, ma seisan ukse ees ja koputan ja kui keegi lahti teeb, tulen ma sisse.”” [159:3, 1765.4.]

xi. Ärge mõelge liiga palju

Ülemäärane intellektuaalsus invaliidistab indiviide ja õpperühmi. On hea tasakaalustada õppetundide uurimist mõtlemisega järgmiste tsitaatide üle.

“Järelikult on palveldamine tegu, mille puhul aineiline meel soostub oma vaimsustuva mina katsega võtta Kõikse Isa usupojana temaga ühenduva vaimu juhatusel ühendust Jumalaga. Surelik meel nõustub palveldama; surematu hing igatseb palveldamist ja teeb sellega algust; jumaliku Adjusteri ligidus juhhib sellist palveldamist sureliku meelega ja areneva surematu hinge eest” [5:3, 66.4].

“Võtke ülev teadmine oma hinge Naatsareti Jeesuse surelikust elust vastu oma hinge, kuid ärge raisake ainsatki mõtet kasututeks arutlusteks selle üle, kuidas just toimus see Nebadoni Miikaeli salapärase kehastumine. Rõõmustagem kõik sellest teadmisest ja kinnitusest, et niisugused saavutused on jumaliku olemuse jaoks võimalikud, ning ärgem raisakem siis aega tühistele oletustele selle kohta, millist menetlust jumalik tarkus niisuguse nähtuse saavutamiseks rakendas” [20:6, 228.5].

“Niisama kindlalt kui inimestel on ühised religioossed uskumused, moodustavad nad ka mingi religioosse rühma, mis püstitab endale lõpuks ühtsed eesmärgid. Usklikud tulevad kunagi kokku ja hakkavad tegelikult koostööd tegema ideaalide ja eesmärkide ühtsuse alusel, selle asemel et püüda seda teha psühholoogiliste arvamuste ja teoloogiliste uskumuste baasil. Usklikke peab ühendama mitte usutunnistus, vaid siht. Et tõeline religioon on isiklik vaimne kogemus, tõlgendab iga usklik selle vaimse kogemuse teostamist paratamatult oma isiklikul viisil. Tähistatagu sõnaga “usk” pigem inimese suhet Jumalaga kui formuleeritud usutunnistust, mille osas rühm surelikke on suutnud kokku leppida, võttes selle oma ühtseks religioosseks hoiakuks. “Kui sul on usku, siis hoia see endale.””

Usk ei tähenda vaid ideaalsete väärtuste mõistmist, nagu näitab Uues testamendis toodud definitsioon, mis kuulutab usu lootuste aineseks ja nähtamatute asjade tõenduseks.

Ürginimene ei pingutanud eriti oma religioosete veendumuste sõnadesse seadmiseks. Ta väljendas oma religiooni pigem tantsu kui mõtetega. Nüüdisaegne inimene on palju usutunnistusi välja mõelnud ja palju religioosse usu katseid kehtestanud. Tulevased usklikud peavad religiooni väljendama oma elus, pühendama end kõigest südamest inimestevahelise vendluse teenimisele. Inimesel on viimane aeg saada nii isiklik ja nii ülev religioosne kogemus, et seda saaks teostada ja väljendada ainult “tunnetega, mis on sõnades väljendamiseks liiga sügavad”.

Jeesus ei nõudnud oma jüngritelt regulaarset kooskäimist ega ühiste uskumuste esitamist sõnades. Ta käskis neil vaid selleks kokku tulla, et midagi teha – saada osa ühisest õhtusöömaajast tema Urantia annetumiselu mälestuseks” [99:5, 1091.6-9].

“Religiooni intellektuaalsed tegurid on tähtsad, kuid nende ülemäärane arendamine on samuti vahel väga pärssiv ja kimbatuseajav. Religioon peab töötama pidevalt paradoksaalse vajaduse sunnil: vajadus mõtet tõhusalt kasutada ilma igasuguse mõtlemise

samaaegse vaimse kasulikkuse üleväärtustamiseta.

Religioossed teoretiseeringud on vältimatud, kuid alati kahjulikud; teoretiseerimine näitab oma objekti alati võltsilt. Teoretiseerimine kaldub teisendama religiooni millekski aineliseks või inimlikuks, ning häirides otseselt loogilist mõtteselgust, laseb religioonil kaudselt näida ilmaliku maailma, just selle maailma funktsioonina, millele ta peaks igikestvalt kontrastiks olema. Seetõttu on religioonile alati iseloomulikud paradoksid, mis tulenevad kogemusliku seose puudumisest universumi ainelistest ja vaimsete tasandite vahel – moronia mota, filosoofiaülese tõe eristamistundlikkuse ja ühtsusetajumise vahel” [102:3, 1121.3, 4].

“Ta tahtiski just Meistrilt otsest isiklikku abi paluda, tegi aga siis seda, mida on teinud nii paljud enne ja pärast teda – põikles kõrvale isikliku pääsemise küsimuselt ning pööras jutu teoloogiale ja filosoofiale. Ta läks omaenda vajadustest rääkimiselt kiiresti üle teoloogiliste vaidluste arutamisele” [143:5, 1613.3].

“Palve peab panema inimest vähem mõtlema, kuid rohkem mõistma; see pole mõeldud teadmiste suurendamiseks, vaid pigem taipamise avardamiseks” [143:7, 1616.6].

“Tsivilisatsiooni religioon. Tsiviliseeruvate rasside arenevad usukontseptsioonid ja -kombed – meele religioon – intellektuaalne teoloogia, millele on andnud autoriteedi väljakujunenud religioossed traditsioonid” [155:5, 1616.6].

“Jeesus teadis hästi, et Jumalat võib tunda ainult kogemuse reaalsuste abil; temast ei või kunagi aru saada puht meele õpetamise teel. Jeesus õpetas oma apostlitele, et ehkki nad ei suuda kunagi Jumalast täielikult aru saada, võivad nad päris kindlasti teda *tunda*, nii nagu nad tundsid Inimese Poega. Te võite tunda Jumalat mitte Jeesuse sõnadest arusaamise, vaid Jeesuse tundmise teel sellisena, nagu ta oli. Jeesus *oligi* Jumala ilmutus” [169:4, 1856.2].

“Selle mälestus-õhtusöömaaja sisseseadmisel kasutas Meister, nagu see tal tavaks oli, mõistujutte ja sümboleid. Ta kasutas sümboleid sellepärast, et soovis õpetada mõningaid suuri vaimseid tõdesid niiviisi, et tema järeltulijatel oleks raske tema sõnu täpselt tõlgendada ja neile kindlaid tähendusi omistada. Nii püüdis ta vältida oma õpetuse kristalliseerimist järgmiste põlvkondade poolt ja vaimsete tähenduste sidumist traditsioonide ning dogmade surnud ahelatega. Ainsa kogu oma elumissiooniga seostatava tseremoonia või sakramendi sisseseadmise püüdis Jeesus igati neile tähendustele vihjata ja mitte siduda end täpsete määratlustega. Ta ei tahtnud hävitada indivi-duaalset arusaamist jumalikust osadusest täpse vormi kehtestamise teel, ta ei soovinud ka piirata uskuja vaimset kujutlusvõimet selle surumisega formaalse raamidesse. Pigem püüdis ta vabastada inimese uuestisündinud hinge uue ja elava vaimse vabaduse rõõmsatele tiibadele” [179:5, 1942.3].

“Seega peame selgelt tunnistama, et ei kuldreeglit ega õpetust mittevastupanust ei saa kunagi päriselt võtta dogmade või ettekirjutustena. Neist võib aru saada ainult sel teel, kui neid elada, mõista nende tähendust ühe inimese armastavas kokkupuutes teise inimesega suunava Tõe Vaimu elava tõlgendamise kaudu” [180:5, 1950.6].

“Kui tõde liigendada, osadeks lahutada, eraldada ja liiga palju analüüsida, muutub see sageli segadusttekitavaks ja isegi eksitavaks. Elav tõde õpetab tõeotsijat õigesti vaid siis, kui seda võetakse tervikuna ja elava vaimse reaalsusena, mitte ainelise teaduse tõsiasjana või vahendava kunsti inspiratsioonina” [195:5, 2075.5].

Elufilosoofia

Jeffrey Wattles (USA)

Elagem elu, mis põhineb tõel, mis on ilutundlik ja mida valitseb headus! Nii talitamiseks on vaja elufilosoofiat. Selline lähenemine liigub kogu aeg edasi-tagasi süveneva lihtsuse ja üha suureneva keerukuse ning täielikkuse vahel. Ja kõik see kulmineerub armastuse elus.

Iga filosoofiline väide, iseäranis kui see on tärnikestega loetelus, kaldub muutuma dogmaks. Veel enam, elamise uue filosoofia ülesehitamise projekt on rühmaprojekt, mitte üksiku inimese üritus. Kuigi isiksus on saladus, mis jääb filosoofilisest taipamisest väljapoole, kulmineerub siiski iga peamine teema – tõde, ilu ja headus – isiksuslike suhete võimendatud kogemuses, ja et siinsed “kategoriad” on ukсед, mitte dogmad, loodan, et see skitseeritud käsitus võib aidata teil minna siin esitatust edasi. Selle resümeega seotud failid on peatükid raamatust, mida üritan parajasti trükkis avaldada, nii et palun teid kasutada neid diskreetselt.

I. TÕDE

1. Teaduse tõed

Algset reaalsusetaju rafineerides arendame oma faktitaju teaduseks.

- Olge erksad ümbruskonna suhtes; märgates asju ja seistes silmitsi faktidega, määratlege vajaduse korral fakte teadusliku täpsusega.
- Uurige põhjusi.
- Omandage avar evolutsiooniline perspektiiv.

Kuidas me saame elada elu, mis põhineb tõel ning ilutundlikkusel ja mida valitseb headus? Siin on minu uue, elamise filosoofiat käsitleva raamatu kokkuvõte. Projekt arendab dialoogi teadusekeskse, humanistliku ja vaimse lähenemisega. Nende meele harjumuste ümber kasvavad *teadusliku elamise* vourused.

2. Filosoofia tõed

Me võime saavutada edu, püüeldes igaveses arengus oleva tarkuse – tegelikkuse integreeritud, materiaalsel, intellektuaalsel ja vaimsel tasandil mõistmise poole. Me muudame need filosoofia tõed omaenda tõdedeks mitmel moel.

- Valige välja paar tosinat oma lemmikvanasõnu ja tarkusetera. Värskendage seda loetelu aeg-ajalt. Mõtisklege nende üle ja jälgige, kuidas teie elu küpsemaks muutub.
- Teravdage oma intuitsiooni taipamise tasandini mitte ainult materiaalsete faktide osas, vaid ka ideede ja tähenduste intellektuaalses, tõlgendavas sfääris ning väärtuste vaimses maailmas.

- Tehke järeldusi juba päris alguspunktidest, mis te niiviisi olete endale selgeks teinud.
- Kujundage tarkuse perspektiiv, põimides intuitsiooni ja arutelu erinevaid lõimi. Küpsed kontseptsioonid kujunevad võitluse- ja kasvuaastate kaudu.

- Andke endale aru, et teaduse välimise perspektiivi kõrval seisab kohe meele sisemine perspektiiv: kõik asjad, mida me näeme reaalsena, on niisugustena kinnitanud, tõlgendanud ja organiseerinud meel.

- Olge tänulik meele kui kingituse üle.

Meie väiteid põhikogemuste kohta aine, meele ja vaimu osas ei saa ei tõestada ega ümber lükata. Aga kui me valime nende intuitiivse järgimise, võime mõneti avantüristlikku mõtlemisse lisaks dogmatismile ja skeptitsismile sisse tuua teaduskeskse, humanistliku ja vaimse lähenemise – ehtsa *filosoofia*.

3. Vaimse kogemuse tõesed

Religiooni vaadeldakse väga sageli institutsionaalse nähtusena, usuliste tõekspidamiste ja rituaalide asjana, aga usuelu on vaimne kogemus.

- Uks vaimse kogemuse tõe tõe juurde on usk.
- Teaduskesksed ja humanistlikud perspektiivid vestavad mõnikord osa loost või kogu loo sellest, mis näib olevat vaimne kogemus. Seepärast liigub usuinimene seiklusrikkal alal, milles taipamine kasvab vähehaaval.

- Kui me ütleme usus “Jah”, väljendame oma primaarset vahekorda Jumalaga palves, palveldamises ja teenimises.

- Me hakkame kõigisse suhtuma kui ühe suure pere liikmetesse.

- Me hakkame uut moodi mõistma inimkannatuste ja igavese elu probleeme.

Teaduse, filosoofia ja religiooni ühendamise viib meid uuele nägemusele ajaloost ja kosmoloogiast ... ja saladuslikust, imepärasest, ainulaadsest isiksusest.

Igäühel neist tasanditest – teaduses, filosoofias ja vaimses kogemuses – näeme mõlemat, nii tõe stabiilsust kui ka selle dünaamilisust.

II. ILU

Mida paremini me tõesest aru saame, seda selgemini tajume tõe ilu, mis valmistab meid ette tundma rõõmu looduse ja kunsti kaunidusest.

4. Looduse kaunidus

- *Kui leiame aega* olla looduse kauniduse keskel, lubab see meil nautida paradoksi, et samal ajal kui me miskit moodi ületame loodust, oleme ometi sellesama looduse osa.

- Meie looduse kauniduse taju tugevdab iga teinegi tõe, ilu ja headuse “kaardi” valdkond füüsilisel, kultuurilisel ja vaimsel tasandil.

- Üks looduse kauniduse rabavaid imesid on inimkeha võime siseneda integreeritud elamise süsteemi väljaspool liha ja vaimu konflikti, kus füüsiliste impulsside enesetäiustamise võime näitab meie kui mitmekülgse olendi oivalist potentsiaali.

5. Kunstide võlu

On olemas lõbustavad kunstid nagu ka kaunid kunstid (sõna-sõnalt, “kauni kunstid”)

ja mõlemad rühmad on elamise filosoofias olulised, ehkki kõikehõlvavam paradigma on kõrge kunst.

- Aiandus: looduse ilu ja kunsti ühendus.
- Mängud ja harrastused – lõõgastus, mida igaüks meist vajab iga päev.
- Huumor – toetab suhteid, laseb meil iseendasse suhtuda mitte liiga tõsiselt, hõlbustab elamist, minevikku, olevikku ja tulevikku.
- Kaunid kunstid – tegelevad aja emotsioonidega ja juhivad meele igavikust mõtlema.
- Elamise kunst, alates iseenese eest hoolitsemisest ja kodu ning töökoha korras hoidmisest, edasi tarmuka suhtumise kaudu, mis on nii vajalik eluks neil muutlikel aegadel, kuni tervise, terve mõistuse ja õnne tasakaalu põhimõtteni.

Tavaliselt kogeme seda elamise kunsti rohkem improvisatsioonina koos džässbändiga kui ettemääratud partituuriga sooloetusena, ent mõnikord suudame näha oma elu kui avara ja üleva kosmilise sümfoonia osa.

Ilu on Jumala vapustav kink, väärtus, mis valitseb tundemaailma, alates valgustatud ja ekstaatilistest tunnetest kuni põgusate materiaalsete emotsioonideni. Ilu paljastab areneva universumi integratsiooni. Ilu ühendab tõe ja headust ning toob nähtavale armastuse.

III. HEADUS

Headus ulatub jumalikult tasandilt inimlikule.

6. Eetilisus

Kuldreegel, mis on täheldatav paljudes kultuurides ja distsipliinides, paistab pakkuvat otsuste aardelaegast meie hinnalise isikliku vabaduse tarvis. Edenev inimlik vastastikune mõju

- algab kaasatundva mõistmise tasandilt
- liigub läbi kohuse filosoofilise tunnustamise
- ja kulmineerub armastava teenimise vaimses rõõmus.

Eetilisusest lähtudes saame läheneda küsimustele kokkuleppes, tänulikkusest ja konfliktist.

7. Iseloomu tõelise saavutuse suurus

On olemas voorused, mis seostuvad igaühega neist eespool mainitud tõe, ilu ja headuse valdkondadest. Need voorused kombineeruvad ja ühinevad tugevas iseloomus. Iseloomu kasv pole iseäranis eneseteadlik ja vabatahtlik ettevõtmine. Kasv tuleb spontaanselt sedamööda, kuidas indiviid on kogu südamega tões, ilus ja headuses. Jumaliku armastuse imepärane omadus on tulla kogu protsessi vältel üha suuremal määral esile. Kuigi me võime kogeda seda armastust juba õige varakult, ühendab see igas eelmises seiklusrikkas maailmas armastuse jumaliku kingi aina täielikuma küpse saavutusega

Headus on meie ülim võimalus võtta kogu südamest osa jumalikust tegevusest. Liikumine “teenimise avastuselt abiandmise ilmutuseni” teeb elamise tõeliselt elamisväärsaks. See teekond algab alandlikult faktitasandilt ja pöördub tagasi alandlikule teenimistasandile, kuid teekonna jooksul omandatud perspektiivide põnevus muudab selle kõik puhtaks rõõmuks.

Teadus Urantia raamatus

(Tõlgitud ajakirjast Innerface International, algus Urantialases 7/2003)

FÜÜSIKA ON RELIGIOON!

“Füüsika on tegelikult religioon. Iga religioon põhineb tõestuseta uskumisel rajanevatel väidetest (aksioomidel). Füüsikas on niisugusteks tõestamata väideteks:

- alati peab olema mingi põhjus;
- põhjuste kogum on täielikult kooskõlas

Agas isegi kui möödaniiku kogemused on olnud täielikus vastavuses nende väidetega, siis see iseenesest ei tähenda jätkuvat nõustumist.” (Lewis C. Epstein teoses “Relativity Visualizes”).

Epstein jätkab: “Fakt on see, et möödaniiku kogemused ei ole neid kahte väidet kinnitanud. Igal ajal, olgu minevikus või olevikus, on alati olnud asju, mille jaoks pole põhjust leiutatud. Alati on olemas olnud meid kummitavad sisemised vasturääkivused. Seega on usk nendes kahte väitesse, mis moodustavad füüsika põhialuse, tegelikult tõestuseta uskumine.”

On julgustav näha, et niisuguseid seisukohti esitavad vabalt selle elukutse esindajad, kes viimase mõnesaja aasta jooksul on kuulutanud või kellele vähemasti on omistatud mingi peaaegu jumalik õigus, mis varem oli garanteeritud vaid kuningatele ja paavstidele.

Urantia kirjades on võetud seisukoht, et meie, surelike jaoks on tõe vajalikkus, evolutsiooniline ja progressiivne ega saa kunagi olla absoluutne, ja see mõte on vähehaaval tungimas inimteadmiste “noosfääri”, asendades seisukohta, et kõike on võimalik teada saada põhjendamise ja loogika abil.

Töös, mis valmis aastal 1929 ja mis on (väga) aeglaselt üha tuntumaks saamas, tõestas loogik Kurt Gödel, et iga aksioomide (tõestuseta väidete) süsteem, mis on piisavalt keeruline, et olla kasulik, saab olla mõlemat – nii täielikult kooskõlas kui ka täielik. Võimaliku lünga Gödeli töös kaotas Paul Cohen 1963 ja sellest ajast peale pole esitatud ühtki tõsist muudatust.

Seega on igat liiki ja üldse kogu inimteadmise aluseks usk.

Kas ilmutus võib seda situatsiooni muuta?

Et Jumalale pole (peaaegu) mitte midagi võimatu, siis eeldatavasti võiks. Ent hetkel, kui ilmutuse ilmutus muutub mingil viisil sõltuvaks muust peale jumaliku toimejõu, kaob selle ilmutuse jumalik mõjuvõim ja selle vastuvõtmine muutub sõltuvaks isiklikust usust.

Jeesus ise informeeris meid (lk. 1768): “Pane mu sõnu hästi tähele, Naatanael: mitte midagi, mida on puudutanud inimloomus, ei saa eksimatuks pidada. Jumalik tõe võib küll inimmeele kaudu särada, kuid selle puhtus on alati suhteline ja jumalikkus osaline.”

Nagu füüsika, on ka kogu religioon sõltuv tõestuseta uskumisest. Tuleb välja, et Jumal mõtles asjast niiviisi (lk. 1861): “... Usk, lihtne lapselik usk on taevariigi ukse võti.” Ja tõe on isiklikult kinnituv vaid siis, kui selles on Jumal-Vaim.

Kui te peaksite ühel päeval hävitama

*inimkonnas usu surematusse, siis mitte ainult armastus, vaid iga elav jõud,
mis toetab elu maailmas, kuivaks kohe ära.*

Dostojevski

MIKS URANTIA RAAMATU TEADUSOSAS ON VIGU?

Eelnevalt me selgitasime, miks on kirjade kosmoloogiaosas nii palju eksimusi. Kirjad pidid johtuma peamiselt küsimustest, mida esitas Foorum ja millele nende arvamuse järgi poleks “ükski inimolend suutnud vastata”. Paljud säärased küsimused oleksid nõudnud ilmutajatelt ärateenimata teadmiste jagamist – neid teadmisi oli keelatud anda (lk. 1109). Et vältida kogu projekti läbikukkumist, andsid ilmutajad ilmselt vastuseid oma aja teadmiste eesliinilt, saades täielikult aru, et palju sellest osutub hiljem vääraks.

(Pange tähele: raamatu eksimuste loetelu on hiljaaegu laiendatud, sest on loodud uued, ülitäpsed kivimikihi vanuse määramise meetodid, mis kasutavad selleks tsirkoonikristalle. Mõningaid neist eksimustest kirjeldatakse järgnevalt.)

Kuid pettuste kontrollimisel võib piirduda varase perioodiga, mis järgnes Foorumi asutamisele. Pärast esimeste kirjade saamist teatas dr. Sadler, et on saanud sõnumi ilmutajatelt, kes tegid ettepaneku, et “kuna me oskame nüüd küsida palju ja arukamaid küsimusi, ... siis (nad) laiendavad ilmutust ... kooskõlas meie uute küsimustega” – mõte oli selles, et varasemad küsimused polnud just eriti arukad.

Paljud 1.–3. osa kirjad on erakordselt kvaliteetsed ja neil on ka tohutu väärtus urantialaste vaimse kasvu edendamisel tulevikus. On võimalik, et niisugune materjal oli Foorumi äärmiselt arukate küsimuste tulemus. Ilmutajad, saades aru vastuste tulevikuväärtusest meie, surelike jaoks, otsustasid otsida viisi, kuidas neid saaks avaldada kas omaette või ühenduses neljanda osaga.

Niisugune otsus tõi otsekohe esile eksimused, mis olid juba sisse läinud kosmoloogiasse, kui Foorumi liikmed olid katsunud saada tõestust ilmutajate volikirjade kohta. Ilmutajad ei osanud oodata, et see materjal ära trükitakse. Kuid nüüd pidid nad sellest vabanema või leidma viisi, kuidas tähelepanu mujale tõmmata. Nende suurim lootus võis olla, et tulevikuõpetlased saavad aru kosmoloogiliste tõdede ajutisest loomusest, koondades seega tähelepanu nendele ilmutuse elementidele, mille tõeväärtus on oluline meie vaimse edenemise seisukohalt.

Aga kas urantialased mõistaksid, et kõiksuse reeglid ja poliitika tagavad, et mitte ükski ilmutus ei saa olla ilmeksimatu? Või valiksid nad kerge tee ja jäljendaksid ristiusu ning islami fundamentaliste suhtumist, mida on võimalik alal hoida ainult mõne aasta, ent millest tuleks lõpuks ikkagi loobuda, kui ilmneb aina rohkem ja rohkem eksimusi? Üks viis, kuidas garanteerida, et fundamentalistidest lahti öeldakse, on võtta sisse materjali, mis on lihtsalt ja ilmselt veider – staatus, mille suur osa ekslikust ainesest on nüüdseks saavutanud.

VEAD URANTIA KIRJADE TEADUSOSAS

Eelmistes publikatsioonides^{5,6,7} oleme koondanud tähelepanu sellele, mida me

nimetame prohvetlikuks komponendiks kirjade kosmoloogiaosas. Ehkki me olime teadlikud nende kirjade vastuoludest planeedi geoloogia ja paleontoloogia ajalooga, lükkasime need erinevused kõrvale põhjendusega, et dateerimisprotseduurid on liiga ebatäpsed, et kindlalt väita – kirjad eksivad.

Sellest peale on radiomeetrilisse dateerimisprotseduuri lisandunud uus dimensioon, kui avastati tillukeste tsirkoonikristallide tähelepanuväärsed omadused. Neid kristalle leidub paljudes sette- ja moondekivimites ning kombineeritult uue mikroanalüütilise tehnoloogiaga võimaldavad nad täpselt dateerida isegi nii tillukesi laike, mis on inimjuukse paksusega samas suurusjärgus, olgu need siis kristalli pinnal või sisemuses.

Ilmutajad teadsid hästi, et lõpuks tuleb ikkagi välja nii: “Raadiumkell on planeedi vanuse teaduslikul kindlaksmääramisel kõige usaldusväärsem ajanäitaja.” (659.)

Järgnevas eksimuste loetelus on väited Urantia kirjadest, millesse uued lugejad suhtuvad alati kui ekslikesse ning kaotavad seetõttu huvi, ja see huvikaotus on seda suurem, mida enam nad ootasid, et saavad lugeda üleloomulikust allikast pärit ilmutust.

Lk. 656. Jupiteri ja Saturni kohta: “Need kaks Päikesesüsteemi suurimat planeeti on jäänud ka praegusajani suures osas gaasilisteks ... Ülejäänud kümne planeedi kokkutõmbunud gaasidest tuumad jõudsid peagi tahkumisstaadiumisse ja hakkasid seetõttu tõmbama endale üha suuremas koguses neid ümbritsevas kosmoses ringlevat meteorset ainet.”

Kommentaar. Siseplaneedid – Merkuur, Veenus, Maa ja Marss – on liigitatud Maa-tüüpi planeetide hulka. Välisplaneedid on hiidplaneedid – Jupiter, Saturn, Uraan ja Neptuun. Neid liigitatakse gaasiliste planeetide hulka, sest suurema osa nende ruumalast hõivab gaas. Kõigil neil on “kivist südamik”. Massi proportsioonide poolest on Uraan palju “kivisem” kui Jupiter, ometi on ta tihedus väiksem.

Lk. 657. “Niisugused gravitatsioonimõjud aitasid ka planeetide orbiite stabiliseerida, pidurdades planeedi pöörlemist oma telje ümber ja sundides planeeti üha aeglasemalt pöörlema, kuni telje ümber pöörlemine lakkab, nii et planeedi üks poolkera jääb alati Päikese või muu suurema taevakeha poole, nagu näiteks planeet Merkuuril või Kuul, mis pöörab Urantia poole alati sama näo.”

Kommentaar. 19. sajandi lõpupoole jõuti järeldusele, et Merkuur on sünkroonses pöörlemises, Kusjuures Merkuuri aasta võrdub täpselt 88 Maa päevaga, nii et alati on planeedi tüme külg Päikesest eemale pööratud. Selles hakati kahtlema 1960. aastatel, kui vaatlused näitasid, et “tüme” pool oli märksa kuumem, kui oleks tohtinud olla. Lõplik vastus tuli aastal 1974 fotodelt, mis olid tehtud kosmoselaeva “Mariner” pardalt: selgus, et Merkuuri pöörlemisperiood on 58,646 Maa päeva – järelikult pole Merkuuril püsivalt tumedat poolt.

Lk. 658. “2 500 000 000 aastat tagasi olid planeedid suuruselt tohutult kasvanud. Urantia oli hästi väljaarenenud kera, tema mass moodustas umbes kümnendiku praegusest massist ja see kasvas meteoride vastuvõtmise tulemusena kiiresti.”

Kommentaar. Fakte, et settekivimite ja ookeanide iga ulatub 3,8-st kuni 4,4 miljardi aastani ja et mõned eluvormid eksisteerisid kuni 4 miljardit aastat tagasi, on võimatu kooskõlastada selle väitega. Ja on palju veenvaid tõendeid selle kasuks, et Maa ja Kuu olid juba 4,4 miljardit aastat tagasi saavutanud täissuuruse.^{3,4}

Lk. 659. “1 500 000 000 aastat tagasi moodustas Maa kaks kolmandikku oma praegusest suurusest ... Vulkaaniline tegevus oli nüüd kõrgpunktis. Kogu maakera oli tõeline tulepõrgu, selle pind meenutab oma varasemat sula olekut, enne kui raskemad metallid langesid keskme suunas. See oli vulkaaniline ajastu ... Planeedil kujunes aeglaselt välja algeline atmosfäär, mis sisaldas veidid veeauru, süsinikmonooksiidi, süsinikdioksiidi ja vesinikkloriidi, kuid mitte vaba lämmastikku ega vaba hapnikku ... Peagi atmosfäär stabiliseerus ja jahtus piisavalt, et planeedi kuumale kaljusele pinnale sai hakata vihma sadama. Urantia mähkus tuhandeteks aastateks tohutusse ja pidevasse aurukihisse. Ja neil aegadel ei paistnud maakera pinnale kunagi päike.”

Kommentaar. Niisuguse stsenaariumi toetuseks pole olemas geoloogilist tõendit. Fotosünteesiga tegelevad bakterid olid maailma ookeanides olemas juba 3,5 kuni 4 miljardit aastat tagasi, see on fakt, mida näitab fossiilides olev, elusorganismide fotosünteesile ainuomane süsiniku isotoopide hulk. Peale selle näitasid Kuu kraatrite moodustumise uuringud, et suurte planetesimaalidega pommitamine oli 3,8 miljardi aasta eest praktiliselt lakanud ja et ka kraatrite kujunemine oli umbes selleks ajaks langenud praegusele tasemele. Et Maa suurus oleks 1,5 miljardi aasta eest olnud 2/3 praegusest, pole võimalik.

Hapnik on fotosünteesi jääkprodukt, kusjuures fotosüntees ise on ka bioloogiline protsess. 3,8 miljardit aastat tagasi hapendasid need bakterid vett piisaval määral, selleks et muundada lahustuvad raud(II)soolad lahustumatuteks oksüdeeritud raua vormideks. Lasundid sellest protsessist on praegu settekihtidena Isual Gröönimaal ja kõikjal mujal. Barüüdi-/kipsilasundeid vanusega 3,5 miljardit aastat leidub niisugustes paikades nagu Pilbarra Lääne-Austraalias ja need on sulfiidide sulfaatideks hapendumise tulemus. See oksüdeerimisprotsess jätkus kuni ajani 1,7 miljardit aastat tagasi, mil ookeanid puhastasid ülemäärastest taandatud sooladest.

“Tuhandeaastane periood”, mille kestel “maakera pinnale ei paistnud kunagi päike”, oleks minema pühkinud kõik fotosünteesivad organismid. Nii oleks uskumatult keeruline fotosünteesiline hapniku tootmise protsess pidanud tekkima taas täiesti uuesti. Kuid on tõend, et sel ajal algas atmosfäärihapniku hulga järsk tõus ja see jõudis perioodi lõpuks, umbes 1 miljard aastat tagasi, 10 protsendini praegusest tasemest.^{3,4}

Lk. 660. 1 000 000 000 aastat tagasi. “Planeet oli saavutanud ligikaudu oma praeguse suuruse ... Urantia tegelik geoloogiline ajalugu algab ajast, mil maakoos jahtus piisavalt, nii et sai moodustuda esimene ookean. Kui algas veeauru kondenseerumine maakera jahtuvale pinnale, siis see jätkus seni, kuni auru praktiliselt enam polnud. Selle perioodi lõpuks ulatus ookean üle kogu maailma, kattes kogu planeedi keskmiselt peaaegu kahe kilomeetri sügavuse kihina. Looded toimisid siis suures osas samamoodi, kui neid praegu võib näha, kuid see algeline ookean ei olnud soolane; see oli praktiliselt mage vesi, mis maailma kattis. Neil aegadel oli enamik kloorist seotud erinevate metallidega, kuid vesinikuga oli seda seotud piisavalt palju, et vett nõrgalt happeliseks muuta.”

Kommentaar. Urantia kiri kirjeldab perioodi 500 000 000 aastat enne seda miljardit aastat, mille jooksul “planeedi pinda pommitasid meteoriidid, nii et selle mass suurenes kolmandiku võrra, sest enamiku ajast oli see metsik põrgutuli tänu vulkaanilisele aktiivsusele, ja tuhandeid aastaid oli see mähkunud aurusse”. Ja ookeanide moodustumine algas alles pärast seda perioodi.

Vastuolus ülalöelduga dateeruvad Kuu kraatrid ja mered tagasi nii kaugesse aega nagu 3,9 miljardit aastat ega anna mingit märki me-teooripommitusest, mis oleks võinud suurendada Maa massi sel perioodil kolmandiku võrra.

Ka Gunflint'i ladestu vetikate fossiilid olevat moodustunud 1,9 miljardit aastat tagasi ja Amelia dolomiitide (Austraalia) fossiilid 1,5 miljardi aasta eest. Praeguste hinnangute järgi saavutasid ookeanid oma praeguse sooluse taseme 1,5 kuni 2 miljardit aastat tagasi. Ja meres elavad teod olid ookeanipõhjal olemas peaaegu miljard aastat enne eelkambriumi, mis algas pool miljardit aastat hiljem.

Selles kirjas kirjeldatu on diametraalselt vastupidine moodsa teaduse tõenditele – isegi sel määral, et iga uus lugeja, kellel on korralikud teadmised geofüüsika ja astronoomia uutest tehnoloogiatest, on hämmingus, miks see üldse kunagi kirjutati.

Lk. 663. 750 000 000 aastat tagasi tekkisid mandrilisse maismaamassi esimesed lõhed ...”

Kommentaar. Lõpuks jõuame selleni, mis oli oma aja kohta tõeliselt prohvetlik väide. See ühtse maamassi murdumine on mandrite triivi algus, teooria, millele praegu niisama hästi kui vastuseisu pole. Ent kuni 1950. aastate lõpuni vaidles suur osa geolooge sellele ägedalt vastu. Kontseptsiooni esitas umbes 1910 Alfred Wegener ja see sai paljude geoloogide seas peaaegu hüsteerilise vastuvõtu osaliseks.

Briti geofüüsik Sir Harold Jeffreys veetis aastaid, üritades näidata, et mandrite triiv on võimatu, sest Maa vahevöö peaks olema tugevam kui ükskõik missugune kujuteldav liigutatav jõud. Väljapaistev ameerika geoloog R. T. Chamberlin luges üles 18 punkti, mida ta hüpoteesile hävitavaks pidas.

*Vead nagu õlekõrred tõusevad pinnale.
Tema, kes ta otsib pärleid, peab kaevama alt.*

Dryden.

Lk. 674. “Niisugune oli Urantia biogeoloogiline olukord maakera ajaloo pika, viiskümmend miljonit aastat kestnud ajastu lõpuks, mida teie geoloogid nimetavad kambriumiks.

Kommentaar. See huvitav väide käib 360 000 000 aastat tagasi alanud perioodi lõpu kohta, nii et hõlmab ajavahemiku 410–360 miljonit aastat tagasi. 1950. aastatel loeti kamb-riumi ajastuks 540 000 000 kuni 500 000 000 aastat tagasi.

Lk. 675. 310 000 000 aastat tagasi. “Tol ajal ladestunud kivimite fossiilide seas võib leida kõiki selgroogsetest madalamaid elutüüpe. Kuid need loomad olid kõik mereorganismid. Maismaaloomi veel ilmunud ei olnud, välja arvatud mõned mererandadele kaevunud usside tüübid, ning ka maismaataimed ei olnud veel üle mandrite levinud; õhus oli õhuhingajate eksisteerimiseks liiga palju süsinikdioksiidi.”

Kommentaar. Õhuhingajad skorpionid (loomad) olid olemas siluri ajastul 100 miljonit aastat varem. Fossiilsed tõendid maismaataimedest on olemas ordoviitsiumist (505–438 miljonit aastat tagasi) ja fossiilistunud trahheiidid (mis tähendab soontaimede olemasolu) on leitud varasest devonist (408–360 miljonit aastat tagasi).

Lk. 681. “200 000 000 aastat tagasi algasid kivisöeajastu tõeliselt aktiivsed etapid. Kahekümne miljoni aasta jooksul enne seda olid tekkinud juba varased kivisöelasundid, kuid nüüd toimus kivisöe moodustumise protsess ulatuslikumalt. Tegelik kivisöe ladestumine toimus veidi enam kui kahekümne viie miljoni aasta jooksul ... 180 000 000 aastat tagasi jõudis lõpule kivisöeajastu, mille jooksul kõikjal üle maailma oli moodustunud kivisütt – Euroopas, Indias, Hiinas, Põhja-Aafrikas ja mõlemas Ameerikas.”

Kommentaar. Moodne geoloogia paigutab kivisöeajastu aastate 360 000 000 kuni 280 000 000 vahemikku. 1950. aastatel mää-rasid mõned geoloogid piiriks ajavahemiku 320 000 000 kuni 260 000 000 aastat tagasi. Oleks huvitav saada informatsiooni geoloogilise ajaskaala hindamisest aastate 1920 kuni 1935 vahemikus. Nagu teistegi Urantia kirjades esitatud loodusteaduslike ja kosmoloogiliste materjalidega, on võimalik, et palju paleontoloogilisest informatsioonist on hangitud ühest-kahest õpikust, mis sel ajal kasutusel olid. Kui nii, siis tulevad need lõpuks ka päevavalgele.

Ent mandrite triivi ajaskaala on teine asi, 750 000 000 aastat tagasi alanud periood ilmus teadusartiklitesse alles 1990. aastail. Ka Päikesesüsteemi pärinemise kohta antud aeg – 4,5 miljardit aastat tagasi – oli tähelepanuväärne, arvestades aastat 1934, mil need kirjad saadi, või isegi aastat 1955, kui need trükiti. 1952 oli Hubble kindlaks teinud Universumi paisumise kiiruse ja oma andmetest lähtudes arvutanud selle eaks umbes 2 miljardit aastat. Hiljem leiti, et muutlikel tähtedel tsefiididel, mida kasutati kauguste mõõtmisel, oli tegelikult kaks komponenti, ja Hubble'i arvutatud Universumi vanust tuli kahekordistada. Kuid see muutis Urantia kirjades antud Päikesesüsteemi ea samasuguseks, nagu Hubble oli andnud kogu Universumi kohta, järelikult tundus see võimatu olevat.

1955. aastaks oli meteoriitide radiomeetristest mõõtmistest tehtud uus ajamäärang ja see andis Päikesesüsteemi vanuseks 4,6 miljardit aastat. Kas seda uut informatsiooni saadi kasutada Urantia kirjades esitatud aruande kirjutamisel? See oleks nõudnud vähemalt 50 lehekülje täielikku ümberkirjutamist. 1955. aastal oli liiga palju inimesi ametis raamatu veergude kontrollimisega, nii et seda ei saa kuidagi vaadelda reaalse võimalusena.

Edasi tulevad muudki huvitavad väited, nagu näiteks see, et 45 000 aastat tagasi “uitasid Austraalias ringi hilisemate kangurute (kukkurloomade) esivanemad” (694) ja umbes selle aja paiku “ühendas lõunapoolne ulatuslik maismaasild Austraaliat, Antarktikat ja Lõuna-Ameerikat” (695). Sel ajal, kui see kirja pandi, oli rändavatest mandritest rääkimine ketserlus – mistõttu paleontoloogid jäidki vaidlema, kuidas olid saanud kukkurloomad olla elanud nii Lõuna-Ameerikas kui ka Austraalias. 1982 kinnitas kukkurloomade fossiilide avastamine Seymouri saarel Antarktikas, et nende migratsioon mainitud kontinentide vahel oli tõepoolest olnud võimalik.”³

Samuti väidab **lk. 689:** “... Kui mandrite triivimine jätkus, ning sügaval Vaikse ookeani põhjas kohati esimest takistust. See geoloogiliste jõudude vaheline võitlus andis tõukekogu tohutu suure põhja ja lõuna mäeaheliku moodustumisele, mis ulatus Alaskast läbi Mehhiko Kap Hoornini.”

Kommentaar. Laamtektoonika kontseptsioon ja see, et Vaikse ookeani laam sukeldub Ameerika laamade alla, tõugates rannikualade mäeahelikke üles, muutus vastuvõetavaks hüpoteesiks alles kaua pärast seda, kui Urantia raamat oli trükist ilmunud.

Igale kurjale Päikese all
Kas on ravim või ei,
Kui see on olemas, ürita seda leida,
Kui seda pole, ära pane seda pahaks.

W. C. Hazlitt

Lk. 690. “75 000 000 aastat tagasi jõudis mandrite triiv lõpule.”

Kommentaar. Taas eksitus. Triiv jätkub. Satelliidipildid näitavad, et võttes Aafrika liikumatuks punktiks, liigub Austraalia laam põhja kiirusega 8,4 cm aastas (4000 miili 75 miljoni aasta jooksul); Lõuna-Ameerika laam läänesse kiirusega 3,2 cm aastas, Araabia laam põhja kiirusega 2,6 cm aastas, Vaikse ookeani laam itta kiirusega 10,6 cm aastas jne. Laamade liikumine arvatakse jätkuvat kaugel tulevikuski.

Peale meie planeedi geoloogilise ja paleontoloogilise ajaloo on kirjades veelgi väiteid, mida uued lugejad peavad lihtsalt eksitusteks. Näiteks inimese kromosoomide arvuks on antud 48 (46 asemel); kaugus Andromeda uduni on kirjade järgi alla 1 miljoni valgusaasta 2,2 miljoni asemel; elemendid, millel on üle 100 orbitaalelektroni, öeldakse lagunevat “hetkeliselt”, sel ajal kui inimese valmistatud elemendi 101 (mendeleeevium-258) poolestusaeg on 54 päeva. Suurem osa niisuguseid eksimusi peegeldavad 1930. aastate keskpaiku valitsenud uskumusi.

Faktide eitamine ei muuda fakti, et faktid on faktid ja jäävad igavesti faktideks.

A. Rooney

Uued vead, mis praegu esile tulevad, on punase inimese migratsioon Ameerikasse, mis on Urantia kirjade järgi toimunud ühepuhuse sündmusena 85 000 aastat tagasi (723). See on vastuolus hiljutise uurimusega, mis näitab, et ajavahemikus 47 650 kuni 13 000 aastat tagasi toimus vähemalt viis eraldi migratsiooni. Tuleb ka välja, et tänapäevainimese päritoluhüpotees – “Aafrikast” –, mida on võimatu sobitada Urantia kirjades öelduga, on peaaegu kindlasti õige.

Ilmselt see erakordne kontrast eksituse ja üllatavalt prohvetliku väite vahel nendessamades Urantia kirjades sisaldab saladust – niisugust, mis tuleb veel lahendada. Kindlasti peame aga tõsiselt kaaluma võimalust, et see, mis praegu tundub olevat ekslik materjal, pandi kirjadesse ootama avastusi, sest ilmutajatel oli sellega mingi varjatud eemärk.

Kirjandust

1. Le Grand, H. E. *Drifting Continents and Shifting Theories*. Cambridge University Press, 1988.
2. Dalziel, I. W. D. *Scientific American* 272 (1) 38, 1995.
3. *Encyclopedia Britannica*. CD ROM editions 1999–2001.
4. Delsemme, A. H. *An Argument for the Cosmology Origin of the Biosphere*. *American Scientist* 89: 432–442, 2001; E. B. 2001.

5. Bain, R., Glasziou, K., Neibaur, M. And Wright, F. (1991) *The Science Content of the Urantia Book*. (BOML, Mason City, Iowa).
6. Glasziou, K. (1987) *Science, Anthropology, and Archaeology in the Urantia Book*. (BOML; Iowa).
7. Glasziou, K. *An Update of Science, Anthropology, and Archaeology in the Urantia Book*. Innerface International Vol. 5, No. 7 (1998).
8. Schurr, T. G. *Mitochondrial DNA, and the Peopling of the New World*. *American Scientist* 88 (3) 246 (2000).
9. Schermer, M. *I was wrong*. *Scientific American* 285 (4) 25 (2001).
10. Rothery, D. (1997) *Geology* (Hodder & Stoughton, London).

Vasturääkivused või loovad pinged Urantia raamatus?

Jeffrey Wattles (USA)

(Märkus: Need, kes soovivad leida kinnitust siin toodud arvudele, võivad suures osas teha seda, kasutades märksõnu ja Britannica Entsüklopeedia CD ROM-i.)

Kas Jeesusel oli üldse kunagi kiire? Lk. 1103:2 on öeldud “mitte kunagi”; lk. 1509:1 aga “ainult mõnel korral”. Kas me võime märgata tõde, ilu ja headust materiaalse maailma nähtustes? Jah (2078:7) ja ei (1137:3). Kas olete kunagi märganud näivaid vasturääkivusi Urantia raamatus? Kuidas te reageerisite? Kas nende autorid ise pakuvad mingit juhatust, et aidata meil mõista sellist kogemust? Mõnikord on meil vaja teha üksnes lihtsat vahet, et probleemi lahendada; mõnikord ületab küsimus inimmeele mahutavuse; mõnikord on seal väljakutse, mis kutsub emotsionaalsele küpsusele ja hinge kasvule.

Mõned pinged tunduvad võrdlemisi triviaalsed. Kas meie esmane kohustus on taotleda täiust (22:1) või palveldada Jumalat (303:5)? Ma ei usu, et oleks mingit põhjust seda erinevust lahendada. Isegi probleem, kas Iiobi raamat esitab suurepärasest (1060:5) või viletsast (1664:3) Jumala mõistet, tundub olevat küsimus sellest, milliseid jooni on kommentaator tahtnud just rõhutada. Teised pinged on aga rasked lahendada. Püüdes sünteesida kirjade perspektiive ja vihjeid epohhilise ilmutuse küsimuses, pörkame minu teadmist mööda kokku raske tõlgendamisülesandega.

Tervikuna esitavad 196 kirja oivalist kooskõllalisust, kuid selles kooskõllalisuses sisalduvad ilmsed lüngad ja tähtsad õppetunnid, mida tuleb neid analüüsid ära õppida. Formaalses loogikas on vasturääkivus õnnetus, sest lubab teha ükskõik millist järeldust. Kui pandi kokku kõigi autorite toodang üle kogu Universumi, siis ilmselt ei juhitud “ideaalist” luua formaalne süsteem. Et pinged erinevate lõikude vahel esinevad väga harva, siis mõned lugejad ignoreerivad seda, et märkasid ilmset vastuolu, oletades, et ilmutus lihtsalt ei saa sisaldada niisugust asja ja et autoritel oli asjast täielik teave ja selle tõlgenduses täielik üksmeel. Lõpuks rõhutakse väga tugevasti Raamatus esitatud ajaloo faktide ja religioosse tõe kehtivusele (1109:3). Teised lugejad, käies peale, et usk ei tohi soosida intellektuaalse terviklikkuse reetmist (1114:7), on innukad kindlaks tegema küll vastuolusid, kuid kiirustavad, jättes tähele panemata asjaolu, et see, mida mingi lõik väidab, pole tavaliselt täpselt seesama, mida teine lõik eitab. Näiteks (613:2): “Jumalad ei loo pahet ega luba ka pattu ja mässu”, ometi kommentaar Luciferi mässule väidab (761:7): “Me ei suuda mõista tarkust, mis niisuguseid katastroofe lubab toimuda.”

Paradiisil on täpne geograafiline asukoht (118:5), ometi pole ta ruumis (120:2) ja väide omandab mõtte vaid siis, kui te hakkate kord taipama, et *ruumil* on selles tekstis ülimalt spetsiifiline tähendus (120:3).

Kirjad pakuvad mitmeid filosoofilise tehnika võtteid, et vastata ilmsetele erinevat liiki vastuoludele.

1. Üks ilmse vastuolu liik kerkib faktist, et autorid on sageli pidanud kasutama üksikuid sõnu piiratud sõnavarast, et katta tähenduste paljusust. Kui me saame aru, et niisugused sõnad nagu “Jumal” (3:14–4:12), “jõud”, “energia” ja “vägi” (9:3–10:5) omavad erinevaid tähendusi, on sobilik õppida avastama neid paljusid tähendusi, mida termin võib kanda, et teada saada võimalusi vastava lõigu tõlgendamiseks. Kas kuldreegel on näiteks väide (1573:3) või ideaal (1950:3)? See oleneb tähendusest, mis on antud terminile “kuldreegel”. Sel juhul võime leida osa (1650:2–1651:4), mis teeb selget vahet reegli tähendustasandite vahel, andes võtme muude lõikude pingete harmoniseerimiseks.

Sõna tähenduste nihutamistehnika vägi paljastub selles, kuidas Jeesus rääkis taevasest kuningriigist. Ta kasutas erinevatel puhkudel sama terminit, et viidata kuningriigi viiele erinevale faasile. “Selle inimese tahte järkjärgulise muutmise ja seega inimeste otsuste mõjutamise protsessi kaudu muudavad Miikael ja tema kaaslased järk-järgult, kuid kindlalt ka kogu inimarengu kulgu, nii sotsiaalses kui muuski mõttes” (1863:5).

2. Mõnda vastuolu on parem käsitleda loomepingetena. Need näitavad tahtlikku strateegiat, et sundida lugejat mõtlema, ja heidavad väljakutse meie kalduvusele hüpata üle järeldustele. Loomepinged teevad mõlemat – teravdavad intuitsiooni ja muudavad meele paindlikumaks. Autorid, kelle eesmärk lugeja puhul on hõlmata mitte ainult inimese intellekti, vaid ka Tõe Vaimu ja Mõttekohandajat (17:2), juhivad meid leebelt suurema avaramameelsuse poole tõe lugemisel ja kuulamisel. Kui autorid kinnistaksid alati igale sõnale ühe ja ainsa tähenduse, muutuksime dogmaatikuteks, sallimatuks lingvistilise muutlikkuse suhtes, võimetuteks mõtlema oma peaga ja väljendama tõe nüüdisaegsel ning spontaansel viisil (1087:3). Väljendumise paindlikkus vabastab lugeja ilmutuse esitaja autoriteedi sunnist.

Mõnikord on pinge kaks külge pandud meie ette isegi samas lõigus. Leebeim näide sellest tehnikast on viis, kuidas räägitakse Jumalast kui kõiksest vaimust: “Vaata, ta läheb minust mööda, aga mina ei näe” (25:2).

Pange tähele, et see sõbralik sõnade mäng valmistab meid ette raskemaks õppetunniks. Lõik viiendas kirjas algab seletusega, et “piiritletud olend ei suuda lõpmatule Isale läheneda” (62:3). Sellest johtuv ekspositsioon, märkides, et varud on tehtud meie ülespoole tõusmiseks, loob ettevaatlikult silla üle lõhe meie algse võimetuse ja uuesti kõlava väite vahel, et Jumalale on võimalik läheneda (62:3, 63:6). Sel juhul on taas sobilik vastus lasta pingel tõmmata endale tähelepanu, eristada mõisteid ja olla vahendajaks, lootuses kergendada Kohandaja ja Tõe Vaimu tööd, kes vaid ise suudavad ilmutuse lõpule viia.

Usun, et Jeesus pani loova pinge tahtlikult pühitsusjutlusesse. Apostlitele öeldi, et neid “on lähetatud inimesi päästma, mitte nende üle kohut mõistma”; ja siis kästi neid otsekohe üles näidata “kohtumõistmist” ja mitte esitada püha asja koertele või visata pärleid sigade ette (1571:4–5). On kaks võimalust, mida niisuguste lõikudega ette võtta. Esiteks, loogiline mõistus suudab vahet teha ja hajutada igasuguse näiva vastuolu

sõnasõnalisel tasemel. Sel juhul pidage meeles, et hingede üle kohut mõista pole suurelike pädevuses ja et õigluse üle peab otsustama kollektiivselt. Kuid reaktsioon sellele pingele ei edenda mõistust. Kui see vahe on kord sisse tehtud, on meelel kerge töötada üksnes õpetuse ühe kindla küljega, mitte aga võtta vastu hinge kasvu, mida on vaja mõlemale küljele.

3. Palju näivaid vastuolusid johtuvad tõe mitmekülgsusest ja faktist, et kindlatel juhtudel võib olla sobiv valgustada kõigest ühte külge. Tõe paljutahulisus on põhjutanud segadust apostlite seas (1617:4) ja Jeesuse hilisemate järelkäijate lõhestumist (1866:4, 42.6). Me lubame seda ja pole seepärast vapustatud, kui loeme: “Sa oled põrm ja pead jälle põrmuks saama” kehtib otsesõnu kogu inimkonna kohta (769:6). Jeesus ... õpetas nii, nagu olukord nõudis; ta ei olnud süstemaatiline õpetaja” (1672:4). Kujutlege, missugune koormus see oleks olnud tasakaalustada iga väidet selle täiendavate külgedega! Nii sai Jeesus öelda Ganidile: “Olen absoluutselt kindel, et kogu universum on minu vastu sõbralik” (1470:0), ja oma hüvastijätujutluses võis ta apostleid hoiatada “maailma vaenulikkuse eest” (1946:6). Vaadake vahepeal Jeesuse märkust kurja kohta süstemaatilises loengus tõelisuse üle (1435:3–6), kus kurja suhteline loomus on väljendatud “lõpmatuse ja igaviku paratamatult mittetäielikus aja ja ruumiga piiratud väljenduses”.

4. Mõned ilmsed vasturääkivused tulenevad faktist, et mõnikord räägivad autorid samast asjast erinevate vaatenurkade alt. Mitte ükski autor pole lõpmatu; ja lõplik teadmine oleneb teadja kogemusest (42:2–4). Hilisemate kirjade autorid näivad olevat lugenud ja hinnanud varem koostatud kirju. Isegi kui nad tahavad midagi lisada, modifitseerida või rõhuasetust muuta, kirjutavad nad nii, et vältida otsest vasturääkivust. Näiteks võrrelge arutelu leheküljel 43:4 tervisest, tervest mõistusest ja õnnest üllatavalt sarnase passaažiga leheküljel 1097:6, mis toob terve mõistuse asemel sisse termini tõhus meeletegevus; ja võrrelge lehekülje 43:4 ülimat religioosset projekti (elufilosoofia konstrueerimist) evangelistide projektiga leheküljel 2082:0–2083:1, milles erakordne ustavus Jeesusele ja tema õpetustele prevaleerib tõe, ilu ja headuse teemade üle.

Kui on olemas arvamuste erinevused, on lihtsaim reageering lasta iga lugejat identifitseeruda vaatega, mis on tema oma arvamusele kõige lähemal. Mõnikord on parem üritada sünteesida informatsiooni alamatest allikatest, katsudes jäljendada Päevist Vanu, kes viivad kooskõlla kõrgemaid ja madalamaid informatsiooni-allikaid, selleks et neist järeldada Jumala tahet (309:4; 310:10).

Üksildane Sõnumitooja kinnitab meile: “Piiritletud maailma on loonud lõpmatu Looja – see on tema jumalike Poegade kätetöö – ja peab olema seega *hea*. Pahet ja pattu tekitab just piiritletu väärkasutamise, moonutamine ja loomuvastaseks tegemine” (1222:2). Vägev Sõnumitooja õpetab:

“... inimese Loojad – tema otsesed juhendajad – on küll jumalikud, aga samas ka piiritletud, ning et aja ja ruumi Jumal on arenguline ja mitteabsoluutne Jumalus ... Havona oivaliselt täiuslikke sfääre vaadeldes on põhjendatud ja loogiline uskuda, et need on täiusliku, lõpmatu ja absoluutse Looja kätetöö. Ent sama arutluskäik ja loogika sunniks iga ausameelset olendit Urantia segadust, ebatäiuslikkust ja ebavõrdsusi vaadeldes järeldama, et teie maailma on loonud ja haldavad Loojad, kes on alamabsoluutsed, lõpmatuse-eelsed ja sugugi mitte täiuslikud” (1268:1–2).

Siin on meil aus väljendus sellest, kuidas asjad paistavad kahest vaatenurgast, üks neist kõrgem, teine madalam. Sel juhul võin ma vaid au anda faktile, et meeskond, kes värvati kirju koostama, sallis erinevusi. Pole mingit ortodokssuse sundi.

5. Kõige piinarikkamatel vasturääkivustel pole üldse pistmist formaalse loogikaga. Näiteks loeme (2087:3) sureliku eksisteerimise ajalikest vastuoludest ja mõtleme ajalike ebavõrdsuste vastuoludest (1268:1). Võrdsuse ja ebavõrdsuse teemal tunneb palju lugejaid vasturääkivust, mis, nad teavad, pole rangelt intellektuaalne, sest on kerge vahet teha meeltel, milles oleme võrdsed, ja neil, milles oleme ebavõrdsed. Vennalikkuse, vaimse võrdsuse õpetamine inimsoo seas on inimsuhete ilmutuse algus ja ots; kuid meid on õpetatud, iseäranis III osas, endale teadvustama, et me pole võrdsed tsiviliseerituse mõttes (63:2–3; 138:2–5; 797:9–12; 1468:3). Oleks kena, kui piisaks selle eristuse lisamisest meie filosoofiasse, tundes ära nii võrdsuse tõe kui ka ebavõrdsuse faktid – tegevus, mis on paljude tänapäeva inimeste jaoks liiga keeruline. Kuid energia selle filosoofilise saavutuse jaoks tuleb vaimsest allikast. Sobiv reageerimine ebavõrdsustega silmitsi seistes näib olevat toita meelt nii täielikult vaimse võrdsuse tõega, et kui teised ebavõrdsused on selgelt tunnetatavad, muutub tsivilisatsiooniliste ülimuslikkuste ja halvemuste tunnetamine vabaks igast põlguse, kadeduse ja antagonismi jäljest. Pigem me hakkame tegelema üksteise aitamise projektiga, saavutamaks ülimat võrdsust, mis on meie kui lõpetanute-tõusuteeliste lõppsiht (345:9; vrld. 538:6; 624:6; 566:6; 516:1; 533:6; 1179:7–8).

6. Inimmeele jaoks on kõige raskemini läbitungitavad pinged need, mis seostuvad Jumala mõistmise loomupärase raskusega.

“Jumal on muutumatu, aga alles seejärel, kui oleme jõudnud Paradiisi, võite hakata mõistma, kuidas Jumal saab siirduda lihtsast keerulisse, identiteedist teisenditesse, liikumatuses liikumisse, lõpmatuses piiritletusse, jumalikust inim-omasesse ja ühtsusest kaksusse ja kolmsusse” (58:7).

Et Kolmsust mõista, peame lihtsalt ootama (31:8). Looja-Poja taassündi ei mõista me iial (1317:1).

Teiste pingetega me maadleme. Kuigi on “sõna-sõnalt tõi, et Jumal on kõik ja kõiges” (44:5) ja et Jumal on “kõigi muutuste dünaamika” (1155:6), peame tagasi tõukama “kolossaalse vea, panteismi rüppe langemise” (1300:4). Et vältida mõtet, nagu Jumal teeks kõike, peame eristama primaarset ja sekundaarset põhjust (1298:1–7); juhused pole eelnevalt korraldatud (1830:7). Ometi õpetab Jumalik Nõuandja, et Jumal on “valmistanud kõuepilvele tee” (47:2) ja et “laiemas tähenduses on kosmilised näilised “juhused” kahtlemata osake Lõpmatu aegruumilise avastusretke piiritletud näitemängust, kus ta igavesti korraldab Absoluute” (56:3).

Tarkus viib mõttele uurida iga lõiku iga asja jaoks, mida ta peab õpetama oma kontekstis. Teema uurimise probleemid ei tohiks kõrvale tõrjuda nende kirjade järjestikuse lugemise kogemust.

Kui tuleb meie kord tõe välja öelda, ei sobi alati pakkuda läbiuuritud, diplomaatilist ja harmoonilist aruannet. Asjaolud kutsuvad kõnelejat valgustama paljutahulise tõe ühe erilise tahu melodiat. Ega tohi me ka klammerduda suvalise lemmiklõigu külge ükskõik millise antud teema puhul, nagu oleks see võti, millega vastata igale üles kerkida võivale probleemile. Vastavalt situatsioonile ja tunnistades oma piiranguid, liigume intellektist

edasi, lastes uuesti liikuda jumalikul tõel.

Kas oleme selleks uueks teadmiseks valmis? Selle mõju võib olla revolutsiooniline. Isaac Newtoni füüsikaavastuste järgedes kippusid Euroopa helgemad pead kaheksateistkümnendal sajandil tunnistama mehhanistlikku kosmoloogiat, ehkki Newtoni tulemused ei tähendanud sugugi kõikehõlmavat mehhanitsismi. Ainult hoolikas mõte, mis põhineb allikate paljususel, taastab sobivalt tasakaalustatud loodusfilosoofia.

Urantia raamat ja inimlikud allikad

Jeffrey Wattles, USA

Eessõna lõpupoole ja ka IV osa alguses tunnistavad Urantia raamatu autorid oma võlga inimlike allikate ees. Nad kasutasid “rohkem kui tuhat inimkontseptsiooni, mis esindavad kõrgeimat ja arenenuimat planetaarset teadmist vaimsetest väärtustest ja universumitähendustest” (17:1). Nende pingutustes tõde ilmutada ja olulist teadmist koordineerida, kui iganes nad otsustasid, et inimlik väljendus on “adekvaatne”, nõudis nende mandaat neilt selle kasutamist (16:7–17:2). IV osa peamine autor tajub oma võlga rohkem kui kahe tuhande inimolendi ees. “Ma püüdsin hankida nii palju teavet kui võimalik just puht inimlikest allikatest” (1343:1). Kui õpetused on “vastuvõetaval viisil väljendatud”, on autor eelistanud “alati neid tüüpilisi inimlikke mõttemustreid” (1343:1).

“Enamik ideedest ja ka mõned tegelikud väljendused, mida olen kasutanud, pärinevad paljudesse rassidesse kuulunud inimeste meeltest ... Olen olnud paljuski pigem kokkukoondaja ja toimetaja kui algne jutustaja” (1343:3). Inimmõtlemise mustrid hõlmavad ideede järjestust nii seletuses kui ka raamatute struktuuris.

Minevikus võisid õppurid lugeda neist teadmistest ja siis edasi lugedes need praktiliselt unustada. Nüüd aga, kui mõned allikad on juba päevavalgele tulnud, kogevad lugejad uut ebakindlust ja saavad uut väge õppimise avastusretkeks.

Uued avastused ja spekulatsioonid Urantia raamatu inimallikate üle võivad algselt olla revolutsioonilise mõjuga, mis paneb mõned meeled kahtlema, et terve raamat või osadki oleksid antud üleininimlike autorite poolt. On loomulik pidada mõnda Raamatu lõiku vähem hinnaliseks, kui tuleb välja, et see lõik on võetud mingist inimallikast. Lõpuks on palju märkusi inimmeele ja moraallikeele piirangute kohta. “Ebaküpse ja loiu inimintellekti mõtlus peaks tekitama ainult alandlikkusetunnet” (103:5).

Siiski on inimmeel märkimisväärne potentsiaal. Amadoni esinemine paelus kogu Nebadoni vaatelejaskonda. Üleininimlikud jälgijad olid tavaliselt võimatud ütleva, millal Jeesus tegutses üksnes inimestest lähtudes. “Kogu inimese romantiline ettekujutus universumist ei tarvitse olla fakt, kuid väga-väga palju sellest on tõde” (2096:7). “Tõde on alati ilmutus; eneseilmutus, kui see tekib sisimas elava Kohandaja töö tulemusena; epohhiline ilmutus, kui see esitatakse mõne teise taevase toimija, rühma või isiksuse tegevuse tulemusena” (1109:4).

Küsimustes ilmutuse ja inimallikate vahekorra on sageli targem **nii/kui ka** mõtlemine kui **kas-see-või-teine** mõtlemine. Muidugi on raskeid juhtumeid, kui lahkumineku lõikude vahel raamatus ja arvatava allika vahel on suured. Kui ka sarnasus on suur, on siiski oluline meeles pidada, et inimese autorlus teatavate mõistete, fraaside ja ideede mustrite osas on kokkusobiv üleininimliku ilmutusega. Oluline on see, et üleininimlik autor

valib tegelikult võimaluse kaasata inimeste mõiste või -väljendus, tunnustades seda sel moel sobivana konkreetse kirja jaoks, milles see ette tuleb.

Oletagem, et keegi leiab Jeesuse ühe jutluse allika. Kuidas peaks niisugust avastust tõlgendama? Üks alternatiiv on vaadelda IV osas mainitud episoodi kui väljamõeldist, mis on täielikult projitseeritud hilisemale allika kui alusele. Teine alternatiiv on lugeda, et hilisem inimesest autor väljendas ideid “moodsas fraseoloogias”, mis olid **küllalt** lähedased sellele, mida Jeesus algselt olevat kasutanud. Meil pole ühtki juhtnööri, et kindlaks teha, mida “küllalt lähedane” autoritele võinuks tähendada. Filosoofia ajaloolasena tean aga, et olen pidevalt rabatud Antiik-Kreeka filosoofide kirjutiste nüüdisaegsest hõngust. Nad vaidlesid paljude küsimuste üle, mis on olemas ka praegu; ja vastupidi, paljud praegused küsimused on tagasi viidavad sinna aega. Veel enam, just nii nagu Aadama missioon ilmub alles siis, kui inimese bioloogiline evolutsioon on kõrgpunkti jõudnud, nii vahest ka Urantia kirjad said alata alles siis, kui omandati kõrgeim mõistmine Jeesuse elust ja õpetustest, toetudes Uuele Testamendile. Vastavalt muutub tõenäoliseks, et kirjade autorid kasutasid nüüdisaegseid “allikaid” Jeesuse jutluste uuesti avaldamiseks.

Sel ajal kui teadvustame piinarikka otsingu ja uue teadmise eest makstavat lõivu, püüdkem saavutada tasakaalu ja meelde tuletada algseid projekte, mis, nii nagu ilmutajad seda esile tõstsid, väärivad lõviosa enamiku lugejate ajast: teha kõike, mis vaja, et muutuda Jumala-sarnaseks, ilmutades evangeeliumi tõde neile, keda kohtame, propageerides uut visiooni Jeesuse elust ja õpetustest nii nagu praegu on ühinenud Jeesust avalikult tunnistanud järgijad, kes kannavad uut ilmutust targasti meie maailma religioonidele ja tegelevad projektidega, mis on seotud kodu, hariduse, tööstuse, tervise ja poliitikaga. Varem või hiljem pidi see informatsioon pinnale tõusma. Laskem end inspireerida inimlike ja üleinimlike jõupingutuste läbipõimumisest, mis niimoodi avalduvad, ja organiseerida meie uurimispingutusi, et ühineda suurte projektidega, mida juhitakse ülevalt.

Palve kui vahend, palve vale kasutamine ja väärtõlgendus

Mare-Ann Perkmann

AJALUGU

Urantia raamatus kirjutatakse palve arengust järgmist. Varaseimad palvevormid ei olnud adresseeritud Jumalusele. Need väljendid olid samasugused, nagu te ütleksite sõbrale: “Hoiu mulle põialt” kui alustate tähtsat ettevõtmist. Esimesed palved olid vaid sõnastatud soovid. Siis sai palvest vahend vaimudega koostöö saavutamiseks. Kui inimesele sai selgeks, et palvega ei saa jumalaid sundida, muutus see pigem palumiseks, soosingu taotlemiseks.

Algul paluti õnne monoloogi vormis, palve monoloogivormis on vaid kõige algelisemas meeles. Varane inimene tavatses palvetada kahes erinevas olukorras: suures hädas ja rõõmu väljendamiseks. Varased inimesed ei mõistnud, et ainelisi asju palved ei mõjuta.

Nii palve kui maagia tulenesid inimese püüetest kohaneda Urantia keskkonnaga. See on ka kõik, mis neil on ühist. Maagia on tavaliselt tähendanud tegelikkusega mani-

puleerimist, mõjutamata manipuleerija egot. Palve on alati olnud palvetava ego positiivne tegevus.

Palvel on tõeliselt spontaanne aspekt, sest ürgnimene leidis ennast palvetamas ammu enne kui tal tekkis selgem arusaamine Jumalast. Loova kujutlusvõime tekkides püüdis tärkav mina suhelda väljamõeldud teise minaga. Aja jooksul sai idee teisest minast tõeks Jumala elamisest inimeses Kohandaja näol. Inimene saab kõneleda nii-öelda näost näkku jumaliku teise minaga, kes elab tema sees, kelleks on kogu oma olemusega elav Jumal. Palve muutus dialoogiks ja arenes rühmaviisilise palveldamise tasemeni.

Alates teise mina sünnihetkest kuni jumaliku ja taevaliku Isa mõiste ilmumiseni on palve alati olnud sotsialiseeriv, moraliseeriv ja vaimsustav tegevus.

Lihtne usupalve annab tunnistust inimkogemuse suurest arengust, mille käigus iidsed vestlused ürgreligiooni teise mina väljamõeldud sümboliga on ülendunud osaduseni Lõpmatu vaimuga.

VAHEND

Aja jooksul omandab teise mina mõiste kõrgema jumaliku väärikuse, millega palve muutub religiooni vahendiks.

Palve on religiooni tähtsaim vahend säilitada olulisi sotsiaalseid, moraalseid ja vaimseid väärtusi. Juba varases religioonis palvetamine kujutas inimeste tahtmatut jõupingutust kõrgemate väärtuste säilitamiseks. Alates teise mina sünnihetkest kuni jumaliku ja taevaliku Isa mõiste ilmumiseni on palve olnud sotsialiseeriv, moraliseeriv ja vaimsustav tegevus.

Palvetamiskogemus näitab ka seda, et eetiline palve on suurepärase viisi ülendada oma mina, kindlustada end oma elu parandamiseks ja kõrgemateks saavutusteks.

Palve on tõhusaim viis, millega inimene saab suhelda oma Loojaga, astuda kontakti Looja reaalsusega oma sisimas elavas Mõttekohandajas.

Palve juhib inimese tõelise palveldamise osadusse. Kui palvet võib võrrelda hinge vaimsete patareide uuestilaadimisega, siis palveldamist võib võrrelda hinge häälestumisele Kõikse Isa lõpmatu vaimu teabelevile universumis.

Palve on tee, mida mööda lähenetakse vaimsustatud enesetunnetamisele ning individuaalsetele, intellektuaalsetele ja religioossetele saavutustele.

Palve ei ole viis saavutada oma tahtmist, vaid pigem kogemus, mille kaudu õpitakse Isa taht ära tundma ja täitma. Palve on tegur, millega saab suurendada oma võimet vastu võtta jumaliku vaimu kohalolek.

Palve on psüühilise protsessina vahend, mis võimaldab asuda kontakti Loojaga, ära tunda Isa tahe ning vahetada inimtahe jumaliku tahte vastu.

VÄÄRTÕLGENDUS

Palve väärtõlgenduse kohta on Urantia raamatus selgitus viinapuu näite varal.

Kirjeldatakse kuidas Jeesuse poolt öeldut: igaüks, kes palub, saab; see, kes otsib, see leiab; ja sellele, kes koputab avatakse pääsemise uks, ei mäletanud apostlid täpselt. Väärtõlgendusena hakkasid nad Jeesuse poole palvetamist pidama mingiks ülimaks maagiaks, arvates, et nad saavad Isalt kõike, mida küsivad. Raske oli Jeesusel isegi oma apostlitele selgeks teha, et palve ei ole viis saavutada oma tahtmist, vaid pigem kogemus,

mille kaudu õpitakse Isa tahet ära tundma ja täitma. Selgitatakse seda viinapuu näite varal, kus Jeesus on viinapuu, Isa aednik ja apostlid oksad. Kui apostlid hoiavad viinapuuga vaimse sideme alal, siis võib neisse nii palju vaimu voolata, et nad võivad paluda kõike, kui nende tahe on Isa tahte järgi seatud ja siis neile ka antakse.

VALE KASUTAMINE

Palve vale kasutamist on Urantia raamatus selgitatud Jeesuse selgituste kaudu, mida ta andis Naatanaelile Jotapatas.

Palve ei toimi, kui inimene hoiab teadlikult ja pidevalt pahet südames.

Palvet ei võeta kuulda, kui see on vastuolus Jumala teadaolevate seadustega.

Kui inimene ise ei soovi ellu jääda, siis universumi ühe põhiseaduse kohaselt ei suuda ka halastust sellest mööda hiilida ja seda tühistada. Võib paluda, kuid sellise suhtumise tõttu ei saada vastust. Palvet võetakse kuulda, kui inimene on omapoolselt avanud Jumala ja inimese vahelise sidekanali.

Palvet ei võeta kuulda, kui ei halastata teistele: kes suleb kõrva viletsa hädaldamisele, see peab ise ka karjuma, vastust saamata.

Täieliku vastuse saab ja kõik palved täidetakse, kui ollakse täielikult pühendunud taevase Isa tahte täitmisele ja need vastavad täielikult Isa tahtele.

Palve ei jõua kohale, kui arvatakse, et tee Jumaliku kõrva juurde avab palvetaja sotsiaalne, majanduslik või väline religioosne seisund. Palve ajend on see, mis tee avab.

Isekas hing ei saa palvetada, sest palve ei ole mõeldud enese ülendamiseks ega kaasinimeste ees endale ebaõiglaste eeliste saamiseks.

Palve ei toimi, kui arvatakse, et see asendab haige eest hoolitsemist ja ravimist. Palve ei toimi, kui kasutatakse hooletut ja solvavat kõneviisi. Jeesus hoiatas, et palveid ei saa tõhustada ilukõne, paastumise või ohverdamisega.

Palve ei toimi, kui muretsetakse liiga palju oma igapäevaste vajaduste eest.

Jeesus ei õpetanud kunagi, et palvega võiks omandada inimteadmisi või erilisi oskusi.

Jeesus õpetas, et palve saada maisel eluteel jumalikku juhatust jääb tähtsusetult alla ainult palvele õppida tundma Isa tahet. Tegelikult tähendab see palve saada jumalikku tarkust.

ÕIGE PALVE

Urantia raamatus kirjutatakse, et Jeesus manitses palvet kasutama teena, kuidas tänu kaudu jõuda tõelise palveldamiseni. Ta õpetas, et kui palve on esitatud, tuleb jääda veidikeseks ajaks vaikides vastuvõtlikuks. Siis on parem sisimas elaval vaimul kuulava hingega kõnelda. Isa vaim räägib inimesega kui viimane on tõelise palveldamise seisundis. Palveldamine, õpetas Jeesus, muudab inimese üha enam palveldatava sarnaseks. Palveldamine on inimest muutev kogemus.

Urantia raamatus on öeldud, et Jeesus rääkis palju tõesid inimese osadusest Jumalaga, kuid neid, kes tema õpetusest täielikult aru said, polnud palju.

Paljud tänapäeva inimesed on korrapärasest palvetamisest loobunud, palvetavad ainult häda sunnil. Inimene ei tohiks karta Jumalaga kõneleda. Tõelisel palvel on reaalsed tulemused – see arendab vaimselt, muudab hoiakuid ja annab rahulduse. Jumal vastab inimese palvele sellega, et ilmutab talle rohkem tõde, parandab tema võimet hinnata ilu ja

mõista headust. See on kõige võimsam vaimse arengu stiimul. Sõnad ei ole palves olulised. Jumal vastab hinge hoiakule. Paluge ainult väärtusi, mitte asju; arengut, mitte rahuldust.

Selleks, et palve oleks tulemuslik, on Urantia raamatus öeldud, et tuleb arvestada järgmisi palvetamiseseadusi:

Palve on tõhus, kui see astub siiralt ja julgelt vastu kõikehõlmava reaalsuse probleemidele. Peab olema kosmilist vastupidavust. Peavad olema ausalt ammendatud inimlikud võimalused asju parandada. Peab väljuma otsustamatuse ummikust. Peab kogu südamest soovima täita Isa tahet ja olema tingimusteta pühendunud Isa tahte tegelikule täitmisele. Palve peab olema suunatud ainult jumalikule tarkusele, jumaliku täiuslikkuse saavutamisele. Peab olema usku.

Palve väljendab hinge suhtumist vaimu.

Ideaalne palve on vaimse osaduse vorm, mis viib arukale palveldamisele.

Jeesus õpetades apostlitele, kuidas õigesti palvetada. Ta õpetas, et palve peab olema isetu (mitte ainult enda jaoks), uskuv (usule vastav), siiras (puhtast südamest), arukas (et seda tehtaks selge arusaamisega) ja usaldatav (et seda tehtaks Isa targale tahtele alludes).

Varasematel aegadel ja isegi praegu on palve keskmise inimese igapäevakogemuses suures osas inimese suhtlemine omaenda alateadvusega. Ent on olemas ka selline palvevaldkond, kus intellektuaalselt vastuvõtlik ja vaimselt arenev indiviid saavutab kontakti inimmeele üliteadvuse tasemetega, sisimas elava Mõttekohandaja alaga. Lisaks sellele on tõelisel palvel ka selgelt vaimne faas, mis puudutab selle vastuvõtmist ja tunnistamist universumi vaimsete jõudude poolt ning seisab igasugustest inimlikest ja intellektuaalsetest ühendustest täiesti eraldi.

ÕNN, PETTUMUS JA TÕDE

Tiiu Mölder

Urantia raamatust loeme, et iga üksiku inimese hea pürgimus toob kasu kõikidele ning iga üksiku eksimus või kurjus suurendab kõigi inimeste kannatusi. Tervik liigub samamoodi nagu osagi. Osa edeneb samuti nagu tervik. Osa saab kasu või kannatab koos tervikuga. Niisiis ei ole ükskõik, mismoodi me oma elu elame. Iga inimene on teel, mille ta on kas teadlikult või ebateadlikult valinud. Kas see tee on minu jaoks ikka see õige tee – see küsimus vaevab iga inimest pidevalt läbi tema elu. On loomulik, et **kõige tähtsamaks saab see, kui võrd saab ja suudab inimene ennast teostada**. Sellest oleneb ju eelkõige kui rahul ja õnnelik ta on. Isiklik rahu annab isiksusele terviklikkuse.

Siin peaksime mõtisklema **soorollidest**. Õnnelik ja rahul on **mees**, kes suudab ennast teostada oma kutsetöös ja muudes tegemistes. Eesmärk – liikuda üha suurema terviklikkuse poole, otsides sügavamat ja kõrgemat, nõuab tihti tuntud radade hülgamist, piiride ületamist ja üleolekut pisiasjadest. Toetav abi sellel teel on suhtlemine mõttekaaslastega, aga ka hea perekond. Õnnelik ja rahul on **naine**, kes saab ennast teostada eelkõige armastuse läbi. Eesmärk – liikuda terviklikkuse poole – see on otsida midagi püsivart, ausat, usaldatavat, vastastikku mõistvat ja seda leides jagada sooja vaimuvalgust kõigile teistele, kes sind ümbritsevad.

Soorollidest sõltuvalt tuleks teha ka **elukutsevalik**. Haridus peaks olema viis õppida

tundma (avastama) paremaid meetodeid meie loomupäraste ja päritud tungide rahuldamiseks ning õnn on nende parema emotsionaalse rahulduse leidmise viiside kogusumma.

Õnn sõltub vähe keskkonnast, ehkki meeldiv ümbrus võib sellele üsna palju kaasa aidata. Tundlikkus ja reageerimine inimlikele hädadele loob tõealise ja kestva õnne, samal ajal kui heatahtlik suhtumine kaitseb hinge viha, vihkamise ja kahtlustamise hävitavate mõjude eest.

Eneseleidmise teel on oluline, et **oma tõealist siseilma oleks võimalik jagada teistega vastastikuse hoolivuse ja kaastunde õhkkonnas**. Vaid see vabastab inimese “tõealise mina”. Sa mõistad, et pingutused ei too alati rõõmu, kuid arukate pingutusteta ei ole ka õnne. Üksteist toetavas keskkonnas sütitatakse kaaslasi nende otsingutes, nõu antakse vaid siis, kui seda küsitakse. Vaimne kasv on suurim siis, kui kogu väline surve on minimaalne.

Füüsiliste, meele- ja vaimusüsteemide ühendamisest tekib tervis, tõhus meeletegevus ja õnn. Inimene saab tervisest ja mõistlikkusest üsna hästi aru, kuid õnne on ta väga vähe mõistnud.

Kõrgeim õnn on lahutamatult seotud vaimse edasiliikumisega. Vaimne kasv annab kestva rõõmu, rahu, mis on igasugusest arusaamisest kõrgemal.

Inimlikku õnne saavutatakse vaid siis, kui **mina egoistlikku soovi ja kõrgema mina (jumaliku vaimu) tungi omakasupüüdmatuks hoolitsemiseks teiste heaolu eest kooskõlastab ja lepib isiksuse ühtne tahe**.

Inimese õnn ja rõõm tekivad siseelust. Tõealist õnne ei saa kogeda päris üksi. **Üksildus saab õnnele saatuslikuks**. Isegi pered ja rahvad tunnevad elust rohkem rõõmu siis, kui saavad seda teistega jagada.

Ebausklikud ürginimesed kartsid alati õnne pikemaajalist püsimist, nad kartsid, et niisugune vedamine kuulutab ette kindlat õnnetust. Mõtlematud inimesed unustavad hea õnne – peavad seda endastmõistetavaks, kuid mäletavad valuliselt halba õnne.

Eksimine toob kaasa pettumust ja muret, sest kuna tegemist ei ole reaalsusega, ei saa seda kogemuses teostada.

Suur osa inimese muredest sünnib pettumusest oma ambitsioonide nurjumise ja uhkuse haavamise pärast. Ehkki inimesel on enda suhtes kohustus oma maist elu võimalikult hästi elada, peaksid nad pärast siiraid pingutusi võtma oma saatuse rõõmsalt vastu ja püüdma leidlikult ja võimalikult hästi ära kasutada seda, mis on nende osaks saanud. Urantia raamat 149. kiri:

Lüüagi paljud inimese hädad tärkavad tema enda südames oleva hirmu pinnasest. Hirmudega inimene näeb elu ühepoolsust, tema jaoks on elu kas hea või halb. Ta on tasakaalutu, otsustab mitte olla vihane, olla rõõmus, tegelikult on pidevalt pinges ja sügaval sisimas ikka kurb.

Urantia raamatu 9. kiri:

Sageli, lüüagi sageli rikute te oma meelt ebasiirusega ja närtsitate teda valeliku meele läbi, allutate teda loomalikule hirmule või moonutate kasutu muretsemise tõttu.

Ken Wilber oma raamatus “Kõiksuse lühilugu” käsitleb “valemina” probleemi: **inimese arenev Mina hakkab ennast eemal hoidma oma olemise aspektidest, mis**

tunduvad talle liiga ähvardavad, valulikud, lõhustavad. Selleks kasutab ta konkreetset arengutasandil kättesaadavaid kaitsemehhanisme (näiteks sulgub enesesse, ei suhtle teistega, on pidevalt üksi jne.)

Selle tulemusel hakkavad inimese po-tentsiaali lahknevad aspektid tasapisi õgima tema energiat ja teadvust, takistavad arengut, vaimset kasvu, koormavad mineviku taagaga, millest oleks pidanud olema ammu välja kasvanud.

Endassesuletuse tulemuseks on mõtted – ma olen kasutu, kõlbmatu, ei saa hakkama.

Seepärast ei ole inimene see, kes suudaks olla, proovimata jäävad positiivsed rollid, milleks ta oleks võimeline, kui endale seda halba ei sisendaks. See on seisund, milles inimene on kaugenenud oma kõrgemast Minast Urantia raamat 12. kiri:

Surelikul inimesel on olemas vaimutuum. Meel on jumaliku vaimutuuma ümber koondunud isikulise energia süsteem, mis toimib ainelises keskkonnas. Selline isikulise meelega ja vaimu elav suhe moodustabki igavese isiksuse universumipotentsiaali. Tõeline õnnetus, püsiv pettumus, tõsine lüüasaamine või vältimatu surm võivad saabuda ainult siis, kui mina – mõisted lubavad endale seda, et tõrjuvad keske vaimutuuma juhtiva väe täiesti kõrvale, astudes ise selle asemele, see rikub isiksuse identiteedi kosmilist kava.

Kõigist ohtudest inimese surelikule olemusele ja tema vaimsele terviklikkusele on suurim just uhkus, olla julge tähendab olla vapper, kuid eneseupitamine on edevuhke ja hukutav. Mõõdukat eneseuhkust ei tohiks taunida. Inimese võime ennast ületada on üks omadus, mis teda loomariigist eristab.

Urantia raamat 86. kiri:

Vaid arusaamine tõsiasjadest ja tark looduseaduste arvestamine võimaldab inimesel saada, mida ta tahab, ja vältida seda, mida ta ei taha. Teaduslikud teadmised, mis viivad teaduslikule tegutsemisele, on ainus vahend juhuslike õnnetuste vastu. Elunähtuste uurimisel kaob inimesel varem või hiljem usk juhusesse, vedamisse ja nn. õnnetusjuhtumitesse, asendudes usuga seaduse ja korra järgi toimivasse universumisse, kus kõigile tagajärgedele eelnevad kindlad põhjused. Nii asendub hirm elu ees elurõõmuga.

Urantia raamat 48. kiri :

Kosmoses ei ole pimedaid ega ettenägematu juhusid. Taevased olendid ei abista alamat olendit, kes keeldub tegutsemast tõe valguses.

Tõde tähendab tegelikkusega kooskõlas olemist. Tõde on universumifilosoofias elav ja paindlik tegur. Tõde saab tunda vaid niivõrd, kui võrd on kogemusi ja teadmisi.

Inimkond on läbi valu ja vaeva töötanud välja terve rea tõekriteeriume ehk teste, kas me oleme ühenduses tegelikkusega, kas me ikka oleme kooskõlas kosmosega kogu selle rikkas mitmekesisuses.

Tõekriteeriumid teevad maatasa meie egoistlikud fantaasiad ja iseka käitumise, nõuavad, et me ammutaksime tõendeid ülejäänud kosmosest, nad sunnivad meid ise-endast väljuma. Tõekriteeriumiks on “kultuuriline sobivus” tolle taustaga – eetika, moraal, seadused, grüpiidentiteet. Kultuuritaust on ühiskontekstiks, mille foonil inimese subjektiivsed mõtted ja tõlgendused omandavad tähenduse. Täna maailmas selgub tõde järk-järgult, arengu käigus. Fanaatik väldib seda, sellepärast on tal võimatu asja mõista.

Tõekriteeriumi eesmärk on vastastikune mõistmine. Kui inimene ei tõlgenda õigesti oma siseelu, eksib ta sageli ka teiste inimeste siseelu suhtes. Kui inimene võidab oma sisemised takistused, sukeldub oma sügavustesse ja õpib neid ausamalt avama nii endale kui teistele, siis hakkab ta sügavus kajastuma ta käitumises.

Su sõnad hakkavad sobituma su tegudega. See on terviklikkus. Kui sa oled kord sügavusele avatud, õpid sa seda tundma ise ja teistes läbi aususe, siiruse ja usaldamise.

Budistliku filosoofia suur edasimineku seisnes selle arusaamises igasuguse tõe suhtelisusest. Õpetati, et väike tõde on väikse meele ja suur tõde suure meele jaoks.

Ken Wilber "Kõiksuse lühiloos" käsitleb **üksikisiku arengut kui ronimist redelil**. Igal redelipulga seisavad "mina" ees valikud, millist teed mööda oma arengus ja kasvus minna. Iga pulk toob erineva vaate minale ja teistele, millega kaasnevad erinev mina-identiteet, mina-vajadus, moraalitynnetus. **Maailm paistab erinevana teadvuse igal arenguetapil.** Uute maailmade tekkimine – see on vaadete muutumine.

Inimese otsustest, valikutest ja tahtlikest suhtumistest oleneb, kui lähedal on inimesele Jumalikkuse vaim. Jumalik tõde on muutumatult ühesugune ja universaalne. Kui inimene otsib tõde, püüdleb ta selle poole, mis on jumalikult tõeline. Jumaliku tõde tuntakse kõige paremini talle omase vaimse hõngu kaudu.

Jumala tõe vastuvõtmine usu kaudu võimaldab inimesel pääseda ainelistest piirangutest ja annab talle arukat lootust saada takistamatult liikuda ainelisest maailmast, kus on surm, vaimsesse, kus elu on igavene.

Usku rakendamata ei saa inimene kunagi tõde omada. See on tõsi, sest inimese mõtted, tarkus, eetika, ja ideaalid ei tõuse kunagi kõrgemale tema usust, tema ülevast lootusest.

Kogu selle tõelise usu eelduseks on sügavad mõtisklused, siiras enesekriitika ja kompromissitu moraalitynnetus.

Tõde on alati ilmutus: eneseilmutus, kui see tekib sisimas elava Kohandaja (Jumaliku vaimu) töö tulemusena. Olend võib leida tõde oma sisekogemuses, kuid tal on vaja selgelt teada kooskõla lõpmatu tõe ja kõikse fakti vahel.

Arengulist meelt on alati raske panna kõrgemat ilmutatud tõde äkki vastu võtma. Inimene on arenguline loodud olend ja peab oma religiooni saama arengulisel teel. Kui ollakse vaimselt nii kaugele jõudnud oma, kas siis järkjärgulise arengu või äkilise kriisi tulemusena, toimub isiksuse ümberorienteerumine ja kujuneb välja uus väärtuste tase. Need vaimust kantud indiviidid saavad eluks uue motivatsiooni, nii et nad võivad rahulikult pealt vaadata, kuidas nende kallimad ambitsioonid hävivad ja innukamad lootused purunevad, nad teavad kindlalt, et sellised katastroofid on vaid kõrvalejuhtivad kataklüsmid (veeuputused, suured loodusõnnetused, vapustavad muutused), mis purustavad ajalikke looduid, enne kui kasvatavad üles universumi uue ja ülevama tasandi üllamad ja kestavamad reaalsused.

Urantia raamat 100. kiri:

Jeesus kirjeldas Jumalat–tundva sureliku sügavat kindlusetunnet öeldes: "Mis loeb Jumalat tundvale, taevariiki uskuvale inimesele, kui kõik maised asjad varisevad kokku?"

Ajutised tagatised on haavatavad, kuid vaimsed tagatised vankumatud. Kui inimlike õnnetuste, isekuse, julmuse, vihkamise, õeluse ja kadeduse tõusulained pekslevad ümber sureliku hinge, võite olla kindel, et on olemas sisemine bastion, vaimu tsitadell, mida on absoluutselt võimatu vallutada. See kehtib vähemasti kõigi nende inimolendite kohta, kes on usaldanud oma

hinge nende sisimas elavale igavese Jumala vaimule.

Inimese vaimsed arenguastmed ja selle sotsiaalsed aspektid

Peep Sõber

See on teema, mis puudutab igat inimest, olgu ta Urantia raamatu lugeja või mitte. See on ka teema, mis vahel ärritab inimesi. Millegipärast arvavad mõned, et vaimsetest arenguastmetest rääkides tahab kõneleja end üles upitada või teistest kõrgemana näida. Minu arust enamasti see nii ei ole. Mind innustas sel teemal sõna võtma see, et Urantia raamat puudutab neid küsimusi üsna põgusalt. Võib oletada, et oli tegemist ilmutuslike piirangutega. Tänapäeva psühholoogias on tehtud selles vallas mitmeid huvipakkuvaid uuringuid. Nüüdisaja enam loetuim ameerika filosoof Ken Wilber on läbi töötanud aukartustäratava hulga sellist materjali ja oma raamatutes seda seostanud Ida müstikute arusaamadega. Ka New Age kirjanduses leidub raamat (C. Q. Yarbro "Michaeli sõnumid"), mis sama teemat käsitleb. Tundub, et nad kõik räägivad teineteisest sõltumatult ühest asjast, kuigi erinevaid mõisteid kasutades. Selles ettekandes üritan ma leida nende kolme algallika vahel seoseid, et nad omavahel üksteist täiendaks. Sel juhul saaksime täielikuma pildi endile luua inimese vaimsetest arenguastmetest. Võib muidugi küsida, et kui UR autorid ei pidanud seda nii vajalikuks, miks siis meie peaksime seda tegema? Ega ei peagi. Aga kui see teema meile huvi pakub, miks siis mitte kõrvutada allikaid, mis küll hiljem avaldatuna samade küsimustega tegelevad?

ARENGUASTME MÕISTE VARAKRISTLIKUL AJAL

Inimese vaimse arenguastme mõiste on suhteliselt uus. Kristus ei rääkinud sellest palju. Tema järgijatel tekkis kergesti uskumus, et pärast surma võib jõuda hoobilt taeva ning mingit edasiliikumist Jumala tundmises enam ei toimu. Apostlid mõistsid arengut kui kasvamist imikueast küpsesse isaikka. Paulus ütleb näiteks nii:

"Ka mina, vennad, ei võinud rääkida teile kui vaimsetele, vaid pidin rääkima kui lihaliiketele, nagu väetitele lastele Kristuses. Ma jootsin teile piima, ega andnud tahket rooga, sest te ei oleks veel talunud." (1Ko 3:1–2)

Johannes kirjutab:

"Ma kirjutan teile, lapsed, sest patud on teile andeks antud tema nime pärast. Ma kirjutan teile isad, sest teie olete mõistnud teda, kes on olnud algusest. Ma kirjutan teile, noored, sest teie olete ära võitnud kurja." (1Jo 2:12–13)

Väeti lapse ja täiskasvanu erinevale mõtlemisele viitab Paulus veelgi (1Ko 13), kui ta kõneleb poolikust ja täielikust tunnetusest. Üks selgemaid arengu vajadusele viitavaid kohti Piiblis on Kirjas heebrealastele:

"Igaüks, kes toitub piimast, on veel vilumata õiguse sõnas, sest ta on alles väeti laps. Tahke toit on aga täisealiste jaoks, kelle meeled on kogemuste varal harjunud eristama head ja kurja. Seepärast, jättes kõrvale õpetuse Kristuse alguse kohta, suundugem täiuslikkusele. Ärgem hakakem taas rajama alust meelearandusele surnud tegudest, usule Jumalasse, õpetusele ristimisest, käte pealepanemisest, surnute ülestõusmisest ja igavesest hukkamõistust." (He 5:13–14, 6:1–2)

ARENGUASTMED TÄNAPÄEVASES MÕISTES

Urantia raamatu autorid viitavad raskustele, mis on seotud arenguastmete määratlemisel. Kuna me

kõik oleme ainulaadsed olendid, läbime me arenguastmed ka igaüks oma moodi. Seetõttu me ei saa arenguastmete vahele tõmmata jäike piire. Ka oma kogemustest teame, et me ei saa loota järskudele hüpetele arenguredelil, kui väga me ka seda ei taotleks. Kui oleme endale teadvustanud, et meie ainus tõeline püsiv varandus on meie saavutatud arenguaste, mida me surmagagi ei kaota, ei saa me ometi mingite tehingute-toimingutega seda järsult suurendada, nagu see vahel maise varaga võib juhtuda.

Selleks, et arenguastmeid kuidagi mõista, peaksime esmalt selgeks tegema, mis siis õigupoolest areneb: kas keha, meel, hing või vaim või kõik korraga. Seejärel peaksime neid astmeid mingis loogilises seoses kaardistama. Minu arust on selles osas parima seose välja pakkunud Ken Wilber, kirjeldades Olemise Suurt Ahelat, Väljapoole Kaart ja Sissepoole Kaart. Wilberi kirjeldust saab üsna kergelt seostada UR Eessõnas kirjeldatud inimkogemuse tasanditega keha-meel-hing-vaim.

Siin on UR lühike kirjeldus [112. kiri] inimese vaimsetest arenguastmetest:

Isiksuse teostumine ainelises maailmas seisneb lõppkokkuvõttes sureliku potentsiaalsuse seitsme psüühilise ringi järjestikus saavutamises. Seitsmendasse ringi astumine tähistab inimisiksuse tõelise funktsioneerimise algust. Esimese ringi lõpetamine näitab sureliku olendi suhtelist küpsust. Kosmilise arengu seitsme ringi läbimine ei ole küll võrdne Kohandajaga ühtesulamisega, kuid ringide läbitegemine tähistab nende sammude astumist, mis Kohandajaga ühtesulamisele eelnevad.

Kohandaja on seitsme ringi läbimisel – suhtelise sureliku küpsuse saavutamisel – teiega võrdne partner. Kohandaja tõuseb koos teiega seitsmendast ringist esimeseni, kuid areneb ülimuslikkuse ja isetoimimise staatusesse üsna sõltumatult sureliku meele aktiivsest koostööst.

Psüühilised ringid ei ole ainult intellektuaalsed ega ka tervenisti morontialikud; nad on seotud isiksuse staatuse, meele saavutuste, hinge kasvu ja Kohandajale häälestumisega. Nende tasandite edukas läbimine nõuab *kogu isiksuse*, mitte ainult mõne selle faasi harmoonilist funktsioneerimist. Osade kasv ei ole võrdväärne terviku tõelise küpsemisega; osad kasvavad tegelikult proportsionaalselt kogu mina – ainelise, intellektuaalse ja vaimse mina kui terviku avardumisega.

Inimarengu seitset tasandit on raske täpselt määratleda, sest need tasandid on individuaalsed ja erinevad igal indiviidil ning näivad sõltuvat inimese kasvuvõimest. Nende kosmilise evolutsiooni tasandite saavutamine kajastub kolmel viisil:

1. *Kohandajale häälestumine*. Vaimsustuv meel läheneb Kohandaja kohalolekule proportsionaalselt saavutatud ringidele.
2. *Hinge areng*. Morontiahinge väljakujunemine näitab ringi saavutamise määra ja sügavust.
3. *Isiksuse reaalsus*. Individuaalsuse reaalsuse määr sõltub otseselt ringi saavutamisest. Seitsmendalt sureliku eksistentsi tasandilt esimese suunas tõustes saavad isikud üha reaalsemateks.

Ringe läbides areneb ainelise evolutsiooni laps surematu potentsiaalsusega küpseks inimolendiks. Seitsmendal ringil viibija embrüonaalse olemuse varjutaoline reaalsus taandub kohaliku universumi kodaniku tekkiva morontiaolemuse selgema avaldumise ees.

Kuigi inimarengu seitset tasandit ehk psüühilist ringi on võimatu täpselt määratleda, võib pakkuda välja nende küpsuse teostumise etappide miinimum- ja maksimumpiiri.

Seitsmes ring. Sellesse ringi astutakse, kui inimolenditel kujuneb välja võime teha isiklikke valikuid ja individuaalseid otsuseid, kõlbeline vastutustunne ja võime saavutada vaimne individuaalsus. See näitab seitsme meeleeabivaimu ühtset funktsioneerimist tarkusevaimu suunamisel, sureliku loodud olendi kaasahaaramist Püha Vaimu mõju alla ja Tõe Vaimu esmakordset funktsioneerimist Urantial koos Mõttekohandaja vastuvõtmisega surelikku meelde. Seitsmendasse ringi astumine teeb surelikust loodud olendist kohaliku universumi tõeliselt potentsiaalse kodaniku.

Kolmas ring. Kui inimesest tõusuteeline on jõudnud kolmandasse ringi ja saanud endale isikliku seeravist lõppsihi kaitsja, muutub Kohandaja töö palju tõhusamaks. Kuigi Kohandaja ja seeravist kaitsja pealtnäha ühiseid jõupingutusi ette ei võta, võib pärast isikliku seeravist abilise määramist

eksimatult täheldada kõigi kosmiliste saavutuste ja vaimse arengu etappide täiustumist. Kolmandale ringile jõudes püüab Kohandaja inimmeelt tema ülejäänud sureliku eluea jooksul morontialikumaks muuta, et ta võiks jõuda ülejäänud ringidele ning jumaliku ja inimliku vahelise ühenduse viimasele etapile, enne kui loomulik surm selle ainulaadse partnerluse lahutab.

Esimene ring. Kohandaja ei saa üldjuhul teiega otse ja vahetult rääkida enne, kui te pole jõudnud järjestikuste surelike saavutuste esimesele, viimasele ringile. See tasand kujutab endast meele ja Kohandaja vahelise suhte kõrgeimat võimalikku teostumist inimkogemuses enne arengulise morontiahinge vabanemist ainelise keha kütkeist. Meele, emotsioonide ja kosmilise taipamise seisukohalt on see esimese psüühilise ringini jõudmine ainelise meele vaim-Kohandaja maksimaalne võimalik lähenemine inimkogemuses.

Neid sureliku edasimineku psüühilisi ringe oleks ehk kõige parem nimetada *kosmilisteks tasanditeks* – edeneva lähenemisega morontiateadlikkusele kui arengulise hinge ja kujuneva Ülima Olendi vahelisele algse suhtega kaasnevat tegelike tähenduste ja väärtuste mõistmist. Ning just see suhe teeb kosmiliste ringide tähtsuse täieliku selgitamise ainelisele meelele igavesti võimatuks. Nende ringide läbimine on jumalateadvusega vaid suhteliselt seotud. Seitsmendal või kuuendal ringil viibija võib tunda Jumalat – tunda end Jumala pojana – peaaegu niisama tõeliselt kui teisel või esimesel ringil viibija, aga need madalamate ringide olendid on kaugelt vähem teadlikud kogemuslikust suhtest Ülima Olendiga, endi universumikodakondsusest. Nende kosmiliste ringide läbimine hakkab kuuluma tõusuteeliste kogemusse eluasemeilmades, kui see neil enne loomulikku surma ei õnnestu.

Usust saadud motivatsioon teeb inimesele Jumala pojaseisuse täieliku teostumise kogemuslikuks, kuid arengulise teadlikkuse omandamiseks järjestikusest sugulusest Ülima Olendi kosmilise *tegelikkusega* on oluline *tegutsemine*, otsuste elluviimine. Usk muundab vaimses maailmas võimalikud asjad tegelikeks, kuid Ülima piiritletud maailmades saab võimalik tegelikuks ainult valiku–kogemuse teostumise kaudu. Ent valik täita Jumala tahet lisab isiksuse tegutsemisel vaimse usu ainelistele otsustele ja see annab jumaliku ning vaimse tugipunkti Jumala tundmise janu inimlikule ja ainelisele kangile. Selline aineliste ja vaimsete jõudude tark koordineerimine avardab tunduvalt nii Ülima kosmilist teostumist kui ka morontiaarusaamist Paradiisi–Jumalustest.

Kosmiliste ringide läbimine on seotud morontiahinge kvantitatiivse kasvuga, arusaamisega ülimatest tähendustest. Ent selle sureliku hinge kvalitatiivne staatus sõltub *täielikult* selle asjaolu väärtuse mõistmisest elava usuga, et inimene on igavese Jumala poeg ja võimeline jõudma Paradiisi. Seepärast siirdutakse seitsmendalt ringilt edasi eluasemeilmadesse, et teostada kvantitatiivselt veelgi enam kosmilist kasvu, nii nagu seda teeb ka teisel või isegi esimesel ringil viibija.

Kosmiliste ringide läbimise ja tegeliku vaimse usukogemuse vahel on vaid kaudne seos; need saavutused on vastastikused ja seetõttu rikastavad teineteist. Puhtvaimne areng võib olla maapealse ainelise jõukusega vähe seotud, kuid ringide järjestikune läbimine suurendab alati inimese edu ja surelike saavutuste potentsiaali.

Seitsmendast kuni kolmanda ringini muutuvad märgatavamaks seitsme meeleabivaimu ühised jõupingutused, millega püütakse võõrutada surelikku meelt aineliste elumehhanismide reaalsuste sõltuvusest, enne kui seda üha enam morontiakogemuste tasandile juhitakse. Alates kolmandast ringist meeleabivaimude mõju järk–järgult väheneb.

Seitse ringi hõlmavad sureliku kogemusi alates puhtloomsest tasandist kuni eneseteadvuse madalaima tegeliku morontiatasandini isiklikus kogemuses. Esimese kosmilise ringi läbimine tähistab morontia-eelse sureliku küpsuse saavutamist ja meeleabivaimude ühise hoolekande kui inimeseksuse meeletegevuse ainulaadse mõjutamise lõppu. Esimesest ringist edasi sarnaneb meel [1212] üha enam morontia evolutsiooniastmel oleva intellektiga, kosmilise meele ja kohaliku universumi Loova Vaimu meeleabivaimudest kõrgema annetuse ühise hoolekandega.

Iga Kohandaja elujärgus on järgmised suurpäevad: esiteks, inimesest hoolealuse läbimurre kolmandasse psüühilisse ringi, mis kindlustab Järelevaatajale iseseisva tegutsemise ja funktsioonide avardamise (juhul kui see sisimas eluneja juba ei olnud isetoimiv); seejärel, kui inimesest partner jõuab esimesse psüühilisse ringi, võimaldab see neil kas või mingil määral omavahel suhelda; ja lõpuks nende lõplik ning igaveseks ühtesulamine.

Seitsme kosmilise ringi läbimine ei ole võrdväärne Kohandajaga ühtesulamisega. Urantial elab

palju surelikke, kes on oma ringid saavutanud; ent ühtesulamine sõltub teistest, veelgi suurematest ja kõrgematest vaimsetest saavutustest, sureliku tahte lõplikust ja täielikust häälestumisest Jumala tahte, nagu see sisaldub Mõttekohandajas.

Kui inimene on kosmiliste saavutuste ringidega lõpule jõudnud ja kui siis sureliku tahte viimane valik võimaldab Kohandajal inimese identiteedi ühinemise morontiahingega arengulise ja füüsilise elu ajal lõpule viia, suunduvad need hinge ja Kohandaja teostunud liidud iseseisvalt eluasemeilmadesse ja siis antakse Uversalt korraldus, mis näeb ette Kohandaja ja morontiahinge kohese ühtesulamise. Ühtesulamine füüsilise elu ajal hävitab hetkega ainelise keha, seda vaatepilti pealtnägevad inimesed näevad ainult ülesviidava sureliku kadumist "tulistes vankrites".

Järgnevalt vaatleme Yarbro "Michaeli sõnumites" avaldatut:

"Beebi-hinge motoks on: "Ärme seda teeme". Nendes tsüklites, nagu ka füüsilises väike-lapsepõlves, on tajumiste ja tegevuste ulatus väga piiratud. Sel põhjusel sünnivad paljud beebi-hinged väga lihtsasse eluseisusse ja neile tundub igasugune nõudmine või keerulisus hirmutav. Uued kogemused pigem hirmutavad kui erutavad beebi-hinge." Beebi-hing võtab oma vanema religiooni üle seda muutmata, kuigi tema huvi on pealiskaudne ja arusaamine vilets.

Laps-hinge motoks on: "Tee seda õigesti või üldse mitte". Laps-hingel kujunevad lapsepõlves varakult välja tugevad tõekspidamised, mis on teda ümbritsevatelt laenatud, ja need on sisuliselt vankumatud. Laps-hing on tavaliselt meeldiv – ühiskonna alustala –kuni ei väljendata vastupidist seisukohta. Siis tekib laps-hingel erinevuse tõttu sisemine segadus ja hämmastus. Väliselt väljendab ta viha, vaenulikkust, negatiivset emotsionaalset energiat, sõjakust. Laps-hing kaldub olema oma religioosetes tõekspidamistes fundamentalistlik.

Noore hinge motoks on: "Tee nii nagu mina". See on seikluslik aeg, kus hing ulatub uutele territooriumidele. Siia kuuluvad liigutajad ja raputajad; noored hinged võtavad endale füüsilisel tasandil innukalt ülesandeid ja püstivad endile oma elus sageli võimatuid eesmärke. Nad on tsivilisatsiooni arhitektid. Noor hing taotleb peaaegu alati kõrgharidust, tavaliselt ka kõrgharidusele järgnevaid kraade. Noor hing töötab väsimatult oma ürituse nimel ja ületab uskumatuid raskusi, et seda üritust lõpule viia. Selle näiteks võib olla hariduse omandamine. Selle tsükli juhtlauseks on saavutus. Noored hinged otsivad oma tegevusalast suuremat ookeani. Kui noorel hingel on religioossed kalduvused, kaldub ta äärmise ortodokssuse poole. Ta peab väsimatult kampaaniaid kõigi usuliste reformide vastu. Kui noor hing on ateistlik, võitleb ta sama väsimatult teiste ortodokssuse vastu.

Küpse hinge motoks on: "Tee seda kusagil mujal". Need on rasked tsüklid ja nõuavad palju sisevaatlusi, mille tasuks saadakse sageli vähe rahu. Noortes tsüklites läbi raskuste omandatud õppetunde peavad küpsed hinged rakendama. See on kõige raskem tsükkel, sest küps hing tajub teisi nii nagu need endid tajuvad. Nende tajude tõttu püüab küps hing sageli suhteid katkestada, näiliselt põhjusega, või siis ka põlistada väliselt ebasobivaid suhteid. Küps hing ei ole okultismile sama avatud kui vana hing. Küps hing tajub reaalsust selgusega, mida varasemates tsüklites ei esinenud. Tsükli lõpul hakkab küps hing tõde tajuma. See valmistab hinge otsinguks ette. Selle tsükli jooksul tuleb rohkem mängu aju kasutamata osa ja psüühilised nähtused sagenevad, kuni neid lõpuks tunnistatakse ja algab tõsine töö. Asja raskendab see, et see tsükkel on tegelikult **maajaga** [kunstlik käitumine] koormatud, rohkem kui ükski teine tsükkel: vanema hinge taju hakkab esile kerkima, kuid arusaamine mitte. Küpsed hinged tunnevad kõiki neid ümbritsevaid vaenulikke vibratsioone. Neil on vajadus sellest eemalduda, kuid nad on traditsioonilistes käitumistavades liialt kinni, et saaksid täielikult eemalduda. Küpsed hinged otsivad oma elus peaaegu enneolematut kvaliteeti; ehk teisiti öeldes, nad teavad, et otsivad, kuid neile pole tavaliselt selge, mida nad otsivad. Seepärast küpsed hinged tavaliselt ei naudi elu, kui neid ei ümbritse õndsad hinged. See on raske tsükkel. Seda raskust peab uuesti rõhutama. Küpset hinge ahistavad paljud probleemid, mis kõik on talle sisemiselt omased. Aidata saab vaid sellega, kui muuta keskkond stressivabaks, et tal oleks pelgupaik. Küps hing otsib sageli ise professionaalset abi. Küps hing taotleb alati kõrgharidust, kuigi mitte alati kindla institutsiooni raames. Kooli tingimustes tunneb ta end sageli liiga ebamugavalt. Küpsete hingede avalikus elus ja karjääris toimub oluline rõhuasetuse muutus. Küpsed hinged osalevad avalikus elus väga erinevatel põhjustel. Nad ju otsivad ja nende töö langeb kokku nende otsingu iseloomuga. Religioon leiab

endale küpse hinge tsüklis ise motivatsiooni. Küps hing otsib vaikkeid usundeid: kveekerlus, unitaarlus, budism.

Vana hinge motoks on: "Tee mida tahad, ja mina teen, mida mina tahan". Siin toimub tempo muutus. Eelmistes tsüklites ei tõmmanud hinge otsingud nii intensiivselt kui vanades tsüklites. Otsingusse kuulub uuem ja sügavam loovus. Vanade hingede religioon on tunnetest ülevoolav ja hõlmab ortodokseid rituaale. Hiied saavad katedraalideks ja vanemad hinged tunnevad sageli teostunud meistrite kohalolekut. Viimases tsüklis tajutakse sünteesi ja vanad hinged püsivad harva dogmade küljes. Kõik vanad hinged jõuavad lõpuks filosoofia ja humanitaarteadusteni. Mõned tulevad vastumeelsemalt kui teised, kuid tulevad siiski. Vana hing mõistab sügavamal tasemel materiaalsete saavutuste tühisust ja ajutist iseloomu ja tal puudub seetõttu ajend selle teostamiseks. Nad on kõik väga kompetentsed, isegi ebaolulistest rollides. Kõik vanad hinged püüdlevad nüüd hingelisele arengule. Seepärast kalduvad nad muud vähemoluliseks pidama. Igaüks neist võiks saavutada, mida ta sooviks, kuid vanad hinged eelistavad sageli elada elu, kus tavaline töötav maailm ja olemisvõitlus neid ei puuduta. Nad püüavad valida kutseala, mis oleks meeldiv või mitte eriti nõudlik, nii et nad oleksid vabad püüdlema raskusteta oma tegelike eesmärkide poole, kui töö just ei aita otsingutele kaasa. Seepärast otsivad viimasel tasemel olevad vanad hinged harva tasuvat tööd.

Transtsendentsed hinged ei vaja motot, sest nad on mittefüüsilised, välja arvatud avaldumiste ajal. Transtsendentne hing kogeb teisi nagu isennast. Toimub telepaatiline side ja psüühiline ühinemine. Transtsendentaalne hing "taotleb" harva mingit formaalset haridust, kuigi ta läheb rõõmsalt kaasa, kui haridus tema eesmärgi saavutamist liialt ei sega. Sel juhul transtsendentne hing leebelt, kuid kindlalt eraldub sellest. Transtsendentne hing tajub sünteesi ja õpetab seda sellisena. Ta ei lähe kaasa üldlevinud dogmadega ega liitu organiseeritud religiooniga. On juhtunud, et vajaliku vaimse, filosoofilise või kultuurirevolutsiooni esilekutsumiseks piisas vaid transtsendentse hinge kohalolekust.

Piiritu hing tajub Taod. Piiritul hingel on otsene juurdepääs kõigile teadmistele ja ta ei vaja mingisugust haridust. Piiritu hinge religiooniks on Logos."

Järgnevalt vaatame, kuidas Wilber seostab 7 tšakrat inimese arenguastmetega ja erinevate maailmavaadetega:

"Üks kõige levinumaid Suure Ahela versioone ilmneb Idas (ja sageli ka Läänes) seitsme tšakra kujul, mis esindavad erinevaid inimestele kättesaadavaid olemise ja teadmise tasandeid. Tšakrad ise on väidetavalt inimorganismis asuvad peenenergia keskused, mis toetavad vastavaid teadmise ja olemise tüüpe. Nende arvuks antakse harilikult seitse ning nende asukohtadeks on: keha alaosa; suguelundite piirkond; kõht; südame piirkond; kõri; laup; pealagi. Väidetavalt eksisteerib mainitud tšakrate vahel veel arvukalt täiendavaid tšakraid (nt nõelravi meridiaanid esindavad nende peenenergia voogude eri variatsioone).

Loomulikult leidub neid, kes peavad tšakraid ebausuks. Olgem aga üllamad, võtkem tõeliselt multikultuuriline lähtekoht ning eeldagem et idee, mis esineb kõigis Ida tsivilisatsioonides on midagi enam kui lihtsalt ebausik, millest kõrgemalt arenenud Lääne inimesed loobuma peaksid – püüdkem selle asemel leida seda tõde, mis seal võib leiduda. Sest on fakt et seitse tšakrat on lihtsalt veidi keerukam versioon mateeriast (1), kehast (2), meelest (3–4), hingest (5–6) ja vaimust (7). Käesoleva arutelu jaoks kasutan ma järgmisi üldisi korrelatsioone (kui teil on omal mõni tšakrate lemmikversioon, siis võite käsutada seda, sest käesolev näide sõltub ainult seitsme struktuurse teadvuse laadi mõistest; selle struktuuri võib omal äranägemisel detailidega täita).

Loomulikult leidub neid, kes peavad tšakraid ebausuks. Olgem aga üllamad, võtkem tõeliselt multikultuuriline lähtekoht ning eeldagem et idee, mis esineb kõigis Ida tsivilisatsioonides on midagi enam kui lihtsalt ebausik, millest kõrgemalt arenenud Lääne inimesed loobuma peaksid - püüdkem selle asemel leida seda tõde, mis seal võib leiduda. Sest on fakt et seitse tšakrat on lihtsalt veidi keerukam versioon mateeriast (1), kehast (2), meelest (3-4), hingest (5-6) ja vaimust (7). Käesoleva arutelu jaoks kasutan ma järgmisi üldisi korrelatsioone (kui teil on omal mõni tšakrate lemmikversioon, siis võite käsutada seda, sest käesolev näide sõltub ainult seitsme struktuurse teadvuse laadi mõistest; selle struktuuri võib omal äranägemisel detailidega täita). Tšakraid on väga raske defineerida, sest nad täidavad erinevaid funktsioone vastavalt sellele, kas

nad on avatud või suletud. Seda hoiatust silmas pidades defineerin ma tšakra-tasandid üldjoontes järgmiselt: 1) materia (ja arhailine maailmavaade, beež); (2) bioloogiline elujõud praana, emotsionaalne-seksuaalne energia, libiido, élan vital, maagiline purpur); (3) madal meel, hõlmab võimu ja konformsust, müütiline (punane/sinine); (4) keskmine meel, hõlmab mõistust ja märgib armastuseaoliste sügavamate emotsioonide algust (oranžist roheliseni); (5) kõrgem meel, teisest astmest psüühilise avanemiseni (kollasest korallpunaseni), loominguline visioon, spirituaalse ja transtsendentaalse teadvuse varased staadiumid, loodumüstitsism; (6) peen teadvus, gnoosis, tõelised arhetüübid, jumalik müstitsism; (7) kiirgav vaim, nii manifestne kui mittemanifestne. Kuristik, tühi Alus, vormitu müstitsism ... Nagu juba mainitud, võib seitset tšakrat – kuna nad esindavad reaalsuse tasandeid – kasutada maailmavaadete klassifitseerimiseks vastavalt sellele, millisest tšakrast nad pärinevad. Paljud teoreetikud ongi just nii toimunud. Mõned näited selle kohta, mida erinevad teoreetikud on välja pakkunud: materialistlikud maailmavaated, näiteks Hobbes ja Marx, võrsuvad 1. tšakrast; vitaalsed ja praanilised maailmavaated, näiteks Freud ja Bergson, võrsuvad 2. tšakrast; võimupõhised maailmavaated, näiteks Nietzsche, 3. tšakrast; ratsionaalsed maailmavaated, näiteks Descartes, 4. tšakrast; loodumüstitsism, näiteks Thoreau, 5. tšakrast; jumalik müstitsism, näiteks Püha Teresa Avilast, 6. tšakrast; ning vormitu müstitsism, näiteks Meister Eckhart, 7. tšakrast.”

Wilberi järgi tähendavad arenguastmed seda, et inimese tähelepanufookus nihkub järk-järgult kehalt meelele, siis hingele ja lõpuks vaimule. Vastavalt sellele aktiveeruvad ka vastavad tšakrad.

Me oleme ilmselt kõik kohanud inimesi, kellele pakuvad huvi vaid materiaalsed asjad ja seksuaalset laadi naudingud. Vaimsed-intellektuaalsed huvid neil praktiliselt puuduvad, see on neile nagu hiina keel. Kogu nende elu on ühel või teisel moel keskendunud kehaga tajutavale aistingutele. See ei saagi teisiti olla, kui aktiveeritud on kehalised 1. ja 2. tšakra. Neil on muidugi meel, hing ja vaim nagu teistelgi, kuid meel on suuresti kehalise elu teenistuses ja hinge ning vaimuelu on suuresti alateadvuslik. Michael järgi on need beebi ja lapshinged, UR järgi ilmselt 7. ja 6. ringil viibiv inimene. Tal on küll “võime saavutada vaimne individuaalsus”, kuid ta ei pruugi seda varjulolevat võimet veel väga aktiivselt tajuda ega teostada. Kuigi need inimesed võivad loomupäraselt olla materialistid, ei saa sugugi väita, et materialismi loojad (nt Marx ja Hobbes) ise oleksid olnud laps ja beebihinged. Materialistlik filosoofia ei saa tärgata ilma tähelepanuväärse intellektuaalse tegevuseta ja selleks on inimesed valmis alles 5. ja 4. ringil ehk noore hingena.

Uus kvaliteet tuleb inimese ellu siis, kui ta hakkab väärtustama oma mõistust, intellektuaalset arengut. Siis lisandub kehalisele elule meeleele. Wilber jaotab meele kolme tasandisse. Madalam meel huvitub võimust ja mugavusest, keskmine meel mõistuse arengust koos armastusega. Kõrgem meel on väga loominguline, sisaldades transtsendentse ja spirituaalse teadvuse algeid. Maailmavaadetena pakub ta nende kolme esindajateks Nietzsche, Descartes ja Thoreau. Me tunneme inimesi, kes on intellektuaalselt erakordselt aktiivsed, loogilised, kuid vaimsetel teemadel peaaegu täiesti osavõtmatud. Neil ei ole veel kõrgem meel (5. tšakra) aktiveerunud, nende hing magav veel alateadlikku und.

Kui inimese keha ja meeleelele lisandub hingeelu, toimub otsustav pööre inimese vaimses arengus. Seni liikus ta oma arengus aktiivselt Väljapoolsel Kaarel ehk materiaalse elu paljudes valdkondades, nüüd järsku hakkab ta pöörduma sissepoole. Ta on jõudnud 3. ringile, ta muutub morontialikumaks (Wilberi järgi transtsendentsemaks). Küpsel hingel seisab ees palju siseheitlusi ja otsinguid, sest teda ei saa rahuldada noorte hingede pealiskaudne (materialistlik-teaduslik) maailmapilt, mis meie planeedil praegu Lääneühiskonnas valdavalt valitseb. Kuna ta ei saa loota avaliku arvamuse laiale toetusele, otsib ta mõttekaaslast ja sõpru kellega väiksemas ringis oma vaimseid arusaamu jagada. Wilberi kõrgem meel avaldub just sellel tasandil. See meel on ühenduses hingelt saadud impulssidega, ta tajub midagi, mis pole sõnades täielikult väljendatav. Üleminek Väljapoolse Kaarelt Sissepoole Kaarele võib olla segadusttekitav ja inimene võib ajuti kaotada “pinna jalge alt” või olla sisemiselt “liimist lahti”. Ta peab teostama selle otsustava pöörde, kust tagasiteed ei ole ja ta peab selle tegema üksi, vaid oma sisemisele tunnetusele toetudes. Seetõttu on mõistetav, et ta vajab suuremat kaitseingli hoolt ja talle määratakse “isiklik kaitseerav”, kes saab seetõttu rohkem keskenduda oma hoolealuse tõsistele probleemidele. Nii saab inimene märkamatu sisemist tuge, kui teeb vaimselt õigeid valikuid. Eelmistes ringides seevastu lähtus ta oma valikutes väga sageli avalikust-ühiskondlikust arvamusest-moraalist.

Kui inimene on kindlalt kinnitunud Sisemisele Kaarele ja liigub sellel sihiteadlikult edasi, võib

ta jõuda vana hinge tasemele, mis võiks UR skaalal olla 2. ring. Wilber nimetab seda inimest peenele teadvusele jõudnuks. Tegemist on kõrgelt arenenud inimesega, keda võib iseloomustada geniaalsus mingis valdkonnas. Siiski ei pruugi sugugi kõik inimeste poolt geeniusteks peetud olla veel vanad hinged. Asi on selles, et vaimne arenguaste kuulub inimesele kui tervikule, st nõuab inimese terviklikku arengut.

INIMESTE VAIMSE ARENGU SOTSIAALSED ASPEKTID

Urantia raamatus on meie planeedi kohta öeldud, et see on katseplaneet, Luciferi mässu haaratud ja poolikut Aadama-Eeva annetust kogenud ning Kristus-Miikaeli annetuselu kogenud. Seetõttu on planeet suures segaduses ja ei arene reeglipäraselt, kui võrrelda teiste asustatud maailmadega. Ilmutajad ei prognoosi planeedi lähitulevikku, kuid lõpuks peab ka meie planeet jõudma Valguse ja Elu Ajastusse. Inimkonna arengus ei saa suuri hüppeid toimuda, sest see saab põhineda vaid üksikindiviidide arengul ja see on väga aeglane. "Michaeli sõnumites" öeldakse, et ühe inimelu jooksul tavaliselt ühest astmest teise ei jõuta, selleks kulub mitu elu.

Urantia raamatus öeldakse, et ainus moodus arengut kiirendada on "surve ülevalt". See tähendab ilmutusi ja laskuvate poegade missioone planeedil. Kõike seda tehakse aga siis, kui planeedil on nende vastuvõtuks piisavalt sobivaid inimesi. Nende inimrühmade ja rahvuste ettevalmistamine kestis sajandeid ja aastatuhandeid. Võib oletada, et ka praegu valmistatakse kedagi ette uue missiooni tarvis. Tänapäeval toimuvad siiski protsessid kiiremini, kuid samas vaevalt, et "väljavalitud rahvas" praegu planeedil leidub. Liialt palju on kõik kõigiga seotud. See "rahvas" on ilmselt paljude rahvaste seas ja seetõttu ei ole see märgatav.